THEODOSIANI

LIBRI XVI

CVM CONSTITVTIONIBVS SIRMONDIANIS

ET

LEGES NOVELLAE AD THEODOSIANVM PERTINENTES

CONSILIO ET AVCTORITATE ACADEMIAE LITTERARVM REGIAE BORVSSICAE

EDIDERVNT

TH. MOMMSEN ET **PAVLVS M. MEYER**

ACCEDVNT TABVLAE SEX

VOLVMINIS I PARS POSTERIOR

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MDCCCCV

THEODOSIANI

LIBRI XVI

CVM CONSTITVTIONIBVS SIRMONDIANIS

EDIDIT

ADSVMPTO APPARATV P. KRVEGERI

TH. MOMMSEN

VOLVMINIS I PARS POSTERIOR

TEXTVS CVM APPARATV

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MDCCCCV

CONSPECTVS PARTIS POSTERIORIS

pag.
GESTA SENATVS ROMANI DE THEODOSIANO PVBLICANDO . . . 1
THEODOSIANI TITVLI 5
THEODOSIANI LIBRI XVI 27
CONSTITVTIONES SIRMONDIANAE 907

*

LIBER SEPTIMVS.

q. 38 f. 7 |I [= BREV. I]. DE RE MILITARI.

Iust. 12, 35.

VII, 1, 1 [= BREV. VII, 1, 1] (323 Apr. 28).

IMP. CONSTANTINVS Ā ET C̄. Si quis barbaris scelerata fa(c)tione facultatem depraedationis in Romano(s) dederit vel si quis alio modo factam diviserit, (vi)vus amburatur. DAT. IIII KAL. MAI. SEVERO ET RVFIN(O CONSS).

INTERPRETATIO. Si quis cum quibuslibet hostibus praedas egerit aut praedam cum praedonibus diviserit, incendio concremetur.

R (expletur ex brev. et Iust.) BREV. *(HNBGO[om. int.]ECPMLS).* — IVST. 12, 35, 9.

1 ā et c̄] *brev. (plerique,* ā et ceteri *S) cum coniuncta 7, 12, 1,* ā *RO*, aelio p̄p̄ *Iust. (O), quod pariter atque* aeliano *alterius fragmenti 7, 12, 1 ortum esse videtur ex* etc. quis] *brev. Iust.*, qui *R* barbaris] *RC Iust.*, barbarus *P MLS*, cum barbaris *HNBGOE* factione] satisfactione *S* facultatum *G* 1/2 depraedationis] *RH (confirmat Violet) OEC Iust.*, depraeditionis *N*, depraedationi *GPMLS*, depraedationem *B* 2 deferit *N* aliquo *O* facta *N Pith.*, factam *Pith.* (*ex* 2) diuiserit] diuiser H^a uiuus *om.* G^a amburatur] *RNBOCPM*, aburatur *Iust. (X)*, comburatur *H (confirmat Violet) GELS Iust. (KOI)* 3 dat. iiii (u *BG*) k. mai. seuero et rufino *libri (subscr. om. O)* 4 cuiuslibet *H* 5 diserit H^a

---

VII, 1, 2 (349 [?] Mai. 27).

IMP. CONSTANTIVS A. AD SILVANVM COM(ITEM) ET MAGISTR[*VM*] EQVITVM ET PEDITVM. Si quis miles per commeatu[*m*] dimissus fuerit a tribuno vel praeposito aut inconsulto eodem ab obsequio militari signisque discesserit, per singulos milites tribuni et praepositi quina pondo auri fisco inferant. DAT. VI KAL. IVN. SIRMIO LIMENIO ET CATVLLINO CONSS.

R

1 constantinus *R* comitem et magistrum equitum et peditum (magistrum militum *in iuncta* 8, 7, 3; *requiri videtur* mag. equitum)] *videtur intellegi dux Silvanus ante proelium Mursense a Magnentio transgressus ad Constantium* (*Ammianus 15, 5, 33:* ob tempestivam cum armaturis proditionem) *propterea ab hoc magister peditum factus* (*Victor Caes. 42, 15:* a Magnentio ad Constantium transgressu pedestre ad magisterium adulescentior pervenerat [*cod.* meruerat]); *utrum in anno erratum sit an honor male anticipatus, decidi non potest.* 3 discessirit *R*

VII, 1, 3 (349 Mai. 30).

IDEM A. AD TITIANVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Quicumque militum ex nostra au[*c*]toritate familias suas ad se venire meruerint, non amplius quam coniugia liberos, servos etiam de peculio castrensi emptos neque adscribtos censibus ad eosdem excellentia tua dirigi faciat. DAT. III KAL. IVN. LIMENIO ET CATVLLINO CONSS.

R. — IVST. 12, 35, 10.

3 castrens R^a

VII, 1, 4 (350 Iun. 27).

IDEM A. AD CRETIONEM V(IRVM) C(LARISSIMVM) COM(ITEM). Quamvis omni tempore opera dari debuerit, ne sacramentis militaribus spretis otio traderentur qui nec stipendiorum numero nec contraria corporis valetudine quiete perfrui debent, tamen prudentiae tuae prosecutione admissa, quae apud nos verbis facta est, praecipimus, ut, qui ante stipendia emensa vel integra corporis valetudine otio mancipati sunt, restituantur pristinis numeris. DAT. V KAL. IVL. SERGIO ET NIGRINIANO CONSS.

R

1 Cretionem] *comitem per Africam teste Ammiano 21, 7, 4* 2 spretis otio] *scripsi*, separatio *R*, separati otio *Cuiacius* 4 prosecutione] *fortasse scr.* propositione quae] *Cuiacius*, qui *R* praecepimus *R* 5 uel *delendum*

VII, 1, 5 (364 Apr. 29).

IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. Eorum liberos, qui armis inhaeserunt, ad usum
q. 38 f. 7' bellicum et castra revocantes | [ei]s quoque eorum stipendiorum copiam deferemus, qui alterius gradus militia salutarem maxime rei publicae operam persecuntur. Quod si quosdam aut inbecillitas valitudinis aut habitudo corporis [a]ut mediocritas proceritatis ab armatae militiae con[d]icione submoverit, eos iubemus in officiis ceteris militare. Nam si post definitam a nobis aetatem ignobile otium adamaverint, curiis obnoxii erunt sine controversia pro virium qualitate, ita ut ii, quos debilitas fortuita aut morbus et corporis valitudo confecta ita enervaverit, ut ad usum castrorum militiaeque idonei esse non possint, vacationem perpetuam depulsis curialium munerum sollicitudinibus consequantur. ET CETERA. DAT. III K. MAI. HADRIANOP(OLI) DIVO IOVIANO AT VARRONIANO CONSS.

R

1 inheserunt *R* 3 militia] *scripsi*, militiae *R* maximae *R* 4 procertatis R^b, procrtatis R^a 5 *videntur haec transponenda esse sic:* eos iubemus in officiis ceteris militare pro virium qualitate, ita ut ii . . . consequantur; nam si post definitam a nobis aetatem ignobile otium adamaverint, curiis obnoxii erunt sine controversia. 7 hii *R* 8 enarrauerit R^1 9 possunt R^a

VII, 1, 6 (? 368? 370? 373? Apr. 23).

IDEM AA. MAVRIS SITIFENSIBVS. Si quis armatae sacramenta militiae inpigro quinquennii labore pertulerit, avo licet ac patre sit decurione progenitus, ab omni nexu
1 curiali personam dumtaxat propriam vindicaverit. Diversis autem officiis servientes quinque et viginti annis in militia decursis pari securitate donamus. ET CETERA. DAT. VIIII K. MAI. TREVERIS VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R

1 sacramentae *R* inpegro *R* 3 uendicauerit *R: scr.* uindicabit 5 treuerim *R*

VII, 1, 7 (365 Mai. 31).

IDEM AA. IOVIO MAGISTRO EQVITVM ET PEDITVM. Plures de diversis numeris ante impleta stipendia ad indebitos honores suffragiorum ambitione perveniunt. Sive igitur eos purpuram adorasse constabit sive excepisse aliquas dignitates, eo quem ceperint honore solvantur, ita ut, qui ceteros in labore positos festina cupiditate transierint, nec testi-
q. 38 f. 8 monium quidem emeriti laboris accipiant. Quod si aliquibus fortasse rationibus ad|tinen-

1 *immo* iouino mag. equitum (*om.* et ped.) 2 perueniant R^1 3 ceperint] *Cuiacius*, coeperint *R* 4 transsierint *R*

tur inpliciti, ad eos numeros, de quibus [*per am*]bitionem exierant, revertantur. DAT. PRID. KAL. IVN. MED(IOLANO) VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R

II, 1, 8 (365 Sept. 24).

IDEM AA. AD EQVITIVM COM(ITEM) ET MAG(ISTRVM) MIL(ITVM). Omnibus omnino veteranis auctoritas tua denuntiet, quod, si quis filium suum armorum honore condignum non propria voluntate militiae, quam ipse sudarit, ob[*tu*]lerit, nostrae sit legis laqueis inplicandus. DAT. VIII KAL. OCT. HERACLEAE VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R

4 uiii} *R*. *Annum determinat lex quae sequitur a. 367*

II, 1, 9 (367 Ian. 29).

IDEM AA. AD IOVINVM MAG(ISTRVM) EQVITVM. Tam duces quam etiam comites et quibus Rheni est mandata custodia since[*ri*]tas tua protinus admonebit, ut neque regalibus neque legatis sua milites iumenta subpeditent. Etenim c[*um*] propriis animalibus eo usque veniendum est, ubi obsequium cursuale succedit. Sane sollicitudinem conpetentem auctoritas tua iubebit adhiberi, ut eorum pecoribus, ubi conlocaverint mansionem, alimenta non desint. DAT. IIII KAL. FEB. REMIS LVPICINO ET IOVINO CONSS.

R

1 com̄ *R* 5 mansionum *R*

VII, 1, 10 (367 Febr. 14).

IDEM AA. AD IOVINVM MAG(ISTRVM) MIL(ITVM). Plerique milites secum homines condicionis ingenuae propinquitate simulata vel condicione lixarum frequenter abducunt: ideoque, ut numerosissima pube crescat exercitus, moneantur, ut ipsi sponte huiuscemodi homines, quos penes se esse meminerint, tribunis suis sive praepositis offerant ad tuum officium dirigendos, aut sciant se non absque devotionis nota et morsu honoris alieni commilitonibus esse postponendos. Etenim his, qui occultatores perfidos publicaverint, pro praemio huius indicii gradus unus addetur, hi vero ad inferiorem ordinem revolven-
q. 38 f. 8' tur, qui castris idoneos | [*iu*]venes studio inertis obsequii putaverint occulendos. DAT. XVI KAL. MART. REMIS LVPICINO ET IOVINO CONSS.

R

2 condiciones *R* 4 penenes *R*ᵃ 7 raemio *R*ᵃ hii *R* 8 [iu]uenis *R*

VII, 1, 11 (372 Apr. 24).

[*I*]DEM AA. AD SEVERVM MAG(ISTRVM) MIL(ITVM). Ii, qui inter adcrescentes matriculis adtinentur, tamdiu alimoniam a parentibus sumant, quoad gerendis armis idonei fuerint aestimati, ita ut cesset super eorum nomine praebitio fiscalis annonae. DAT. VIII KAL. MAI. TREVIR(IS) MODESTO ET ARINTHEO CONSS.

R

1 *addi debuit* Gratianus hii *R* adcresentes *R*ᵃ 2 quodad *R* 4 triuer *R* arintho *R*ᵃ

'II, 1, 12 (384 Apr. 10).

IMPPP. GRATIANVS, VALENTINIANVS ET THEOD(OSIVS) AAA. CYNEGIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Tribuni vel milites nullam evagandi per possessiones habeant facultatem; cum

signis propriis in mansionibus solitis ac publicis maneant: aut si quis tam necessaria scita contempserit, de eo ac tribuno eius ad nostram scientiam rectorum ac defensorum relationibus protinus ⌜deferatur⌝ ⌈. DAT. IIII ID. APRIL. CONST(ANTINO)P(OLI) RICHOMERE ET CLEARCHO CONSS.

IVST.
⌜referatur⌝
⌈ quatenus severissime in eos animadvertatur

R. — IVST. 12, 35, 11.

1 aut] ut B^1(?) 4 ricomere et clearco *R*

VII, 1, 13 (391 Mai. 27).

IDEM AAA. RICHOMERI COM(ITI) ET MAGISTRO VTRIVSQVE MIL(ITIAE). Cum supra virentes fluminum ripas omnis legionum multitudo consistit, id provida auctoritate decernimus, ut nullus omnino inmundo fimo sordidatis fluentis commune poculum polluat neve abluendo equorum sudore deproperus publicos oculos nudatus incestet ⌜atque ita et turbido potum caeno misceat et confundat aspectum⌝, sed procul a cunctorum obtutibus in inferioribus partibus fluviorum ⌈, id est infra tentoria vagos natatus animalium, prouti libitum videtur, exerceat. Sublimis igitur m(agnificentia) t(ua) id sollicitudinis studio et admonitionis praecepto faciet custodiri, ut unusquisque tribunus agnoscat gravi se subdendum esse supplicio, in cuius parte neglectum probabitur quod agnoscit imperatum. DAT. VI KAL. IVN. VINCENTIAE TATIANO ET SYMMACHO CONSS.

IVST.
⌜atque . . . aspectum⌝ *om.*
⌈ hoc ipsum faciat *fin.*

R. — IVST. 12, 35, 12.

2 id] idque *Iust. (K)*, ideo *Iust. (X)* 4 deproperus] deproperiis *Iust. (K)*, deproperans *Iust. (O* I^b*)* nudatos *R* 7 uagos] *Gothofredus*, uagus *R* 8 prout *Cuiacius* 10 tribunos *R* 11 quod] *Cuiacius*, quam *R*

VII, 1, 14 (394 Apr. 29).

q. 39 f. 1 IMPPP. THEOD(OSIVS), ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AAA. THEODOTO MAGISTRO | OFFICIORVM. Quicumque infantes vel pueri mili[*tare*] coeperunt, sterni eos inter ultimos iussimus, [*ita*] ut ex eo tempore, ex quo parere coeperint, locum sibi incipiant vindicare, ut laborum suffragiis [*in*]crementa militiae consequantur. DAT. III KAL. MAI. CONST(ANTINO)P(OLI) ARCADIO III ET HONORIO II AA. CONSS.

R

4 mai.] *sic ut videtur R,* mart. *Cuiacius*

VII, 1, 15 (396 Febr. 18).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. REMISTHEO DVCI ARMENIAE. Si quis posthac militem in privato obsequio (re)pertus fuerit retinere, quinque libras auri multae (no)mine feriatur. DAT. XII KAL. MART. CONST(ANTINO)P(OLI) ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS.

IVST.
Ii autem, qui in pr. obs. militem retinere fuerint reperti, quinque libris a. m. n. feriantur.

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 35, 13.

4 libris *edd.*

VII, 1, 16 (398 Ian. 28).

IDEM AA. THEOFILO VIC(ARIO) ASIAE. Si quos ⌈ milites per prov(in)cias relictis propriis numeris passim vagari ⌜cogn(o)veris⌝, correptos ⌜facias⌝ custodiri, donec de his cleme(n)tiae

IVST.
⌈ autem
⌜praesides earum cognoverint⌝
⌜faciant⌝

nostrae auribus intimetur et quid fieri oportea(t) decernamus; ‖ ita ut, si quis miles in provincia sine suo numero repertus fuerit ac post elapsus esse nuntiabitur, facultatum suarum, periculo totius officii, condemnatione gravissime vindicetur. DAT. V KAL. FEB. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO A. IIII ET EVTYCHIANO CONSS.

‖ *fin.*

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 35, 13.

2 milis R^1

VII, 1, 17 (398 Febr. 1).

IDEM AA. ROMVLIANO P(RAEFECTO) V(RBI). ⌜Si qui⌝ miles ex his, qui praesentes divino obsequio nostrae clementiae deputati sunt et qui in hac esse urbe praesente comitatu concessi sunt quive de aliis numeris vel legionibus sunt, ⌜repertus fuerit vel sibi vacans vel alieno obsequio contentus, nobis ilico nuntietur, ita ut conscii, qui talium praesentiam non praebuerint, viginti libras auri sciant esse se multandos⌝.
1 Sin vero quisquam missus a numero vel a tribuno ad comitatum serenitatis nostrae pervenerit, ⌜ilico se viris inl(ustri)bus comitibus ⌜⌜offerre
|.39 f. 1' festinet et causas | (p)rofectionis exponat, ut et responsum caeleste me(re)atur et citam remeandi accipiat facultatem. DAT. KAL. FEB. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO A. IIII ET EVTYCHIANO CONSS.

IVST.
⌜Nemo⌝

⌜repertus . . . multandos⌝] vel sibi vacet vel aliena obsequia sine nutu principali peragere audeat: qui autem in huiusmodi facinore fuerint convicti, militia exuti poenas consentaneas luere compellantur *(sequitur 7, 1, 15 ubi vide)*

⌜ aliter enim eos hoc facere vetamus

⌜⌜ sub quorum regimine constituti sunt

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 35, 13.

9 esse se] esse *R* 12 ueris *R* 13 professionis *Iust.* 14/15 caeleste mereatur et c. r. accipiat (-piant *R*) facultatem] R^2 *Iust.*, caelestem *(rel. om.)* R^1

VII, 1, 18 (400 Mart. 19).

[*IDEM*] AA. STILICHONI MAG(ISTRO) MIL(ITVM). Contra publicam utilitatem nolumus a numeris ad alios numeros milites nos(t)ros transferri. Sciant igitur comites vel duces, quibus regendae militiae cura commissa est, non solum de comitatensibus ac palatinis numeris ad alios numeros ⌜militem⌝ transferri non licere, sed ne de ipsis quidem pseudocomitatensibus legionibus seu de ripariensibus castricianis ceterisque cuiquam eorum transferendi militem copiam adtributam, ⌜ quia honoris augmentum non ambitione, sed labore ad unumquemque convenit devenire. Quod si qui contra fecerint, per singulos milites singulas auri libras a se noverint exigendas. DAT. XIIII KAL. APRIL. MED(IOLANO) STILICHONE ET AVRELIANO CONSS.

IVST.
⌜milites⌝

⌜ nisi hoc augusta maiestas publicae utilitatis gratia fieri iusserit

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 35, 14.

3 de *om. Iust.* 5/6 de ipsis quidem pseudocomitatensibus] *Cuiacius*, ipsis quidem seu de comitatensibus *R Iust.* 6 de ripari|ensibus] *R*, de castris riparensibus *Iust.* castricianis] *R*, castrianis *Iust.* (I^a), castrensianis *Iust.* (KOI^b) 11 exegendas *R* stilicone R^a 12 auriliano *R*

II. QVID PROBARE DEBEANT AD QVAMCVMQVE MILITIAM VENIENTES.

quid] qui *R*[a]

VII, 2, 1 (383 Iul. 19).

IMPPP. GRATIANVS, VALENTINIANVS ET THEOD(OSIVS) AAA. POSTVMIANO P(RAEFECTO) P(RAE-
q. 39 f. 2 TORI)O. Quotiescumque se aliquis militiae cre|diderit offerendum, statim de natalibus ipsius ac de omni vitae condicione examen habeatur, ita ut domum genus non dissimulet et parentes. Nec tamen huic ipsi rei nisi honestissimorum hominum testimonio adstipulante credatur: ita enim fiet, ut et curias nemo declinet et ad militiam nullus adspiret, nisi quem penitus liberum aut genere aut vitae condicione inquisitio tam cauta deprehenderit. DAT. XIIII KAL. AVG. CONST(ANTINO)P(OLI) MEROBAVDE II ET SATVRNINO CONSS.

R

2 aliqui *R* 6 paenitus *R* 6/7 depraehenderit *R* 7 et *bis R*

VII, 2, 2 (385 Iul. 10).

IDEM AAA. AD NEOTERIVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Quisquis cinguli sacramenta desiderat, in ea urbe, qua natus est vel in qua domicilium conlocat, primitus acta conficiat et se ostendat non patre, non avo esse municipe penitusque ab ordinis necessitatibus alienum, sciturus se in perpetuum revocandum nec temporis nec militiae praerogativa, si ita non gesserit, defendendum. Ordines etiam urbium noverint, si cuiquam praestitisse se gratiam doceantur ac non vera actis promendo per mendacium quemquam abire permiserint, se periculo subiacere. DAT. VI ID. IVL. MED(IOLANO) ARC(ADIO) A. I ET BAVTONE CONSS.

R

1 neotherium *R* 2 ea] eab *R* conlocauit *Seeck* 5 si ita non gesserit defendendum] *fortasse scr.* defendendum, si ita non erit | praestitisse se] *scripsi (similiter Gothofredus),* praestitisse *R* 6 ambire *Fornerius*

q. 39 f. 2'

|III. QVIS IN GRADV PRAEFERATVR.

VII, 3, 1 (393 Febr. 12).

IMPPP. THEODOSIVS, ARCADIVS ET HONORIVS AAA. RVFINO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. In omnibus, qui militiae nomen dederunt, ratio est habenda meritorum, ut is potissimum potiorem adipiscatur gradum, qui meruerit de labore suffragium, nec quaeratur, quis militarit primus, sed quis manserit in studio apparitionis adsiduus. DAT. PRID. ID. FEB. CONST(ANTINO)P(OLI) THEODOSIO A. III ET ABVNDANTIO V̄. C̄. CONSS.

R

2 est] et *R* his *R*[a] 4 militarit] *Cuiacius,* militare *R*

VII, 3, 2 (409 Sept. 22).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. ANTHEMIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Cum alios in altiores militiae gradus iugis observatio, nonnullos in eadem militiae statione caeleste pervexisset oraculum ac tempore provehendae dignitatis exoreretur contentio, quisnam

1 alios] *Cuiacius,* aliis *R* 3 peruexisset] *R,* prouexisset *Gothofredus*

prior incederet quisve subsequeretur, cum uterque pari eiusdem gradus niteretur auspicio, non inmerito placuit, ut, quotiens codicillis vel sacris affatibus ullus ex alio ad alium gradum cum isdem stipendiis emigrarit, triennio ei postponatur, quem sors militiae in eum progressum duxerit. DAT. X KAL. OCT. HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS.

R

3 hisdem *R*

39 f. 3

|IIII. DE EROGATIONE MILITARIS ANNONAE.

Iust. 12, 37.

II, 4, 1 (325 Oct. 19).

IMP. CONSTANTINVS A. HAVE FELIX K(ARISSIME) N(O)B(IS). Tribunos sive praepositos, qui milites nostros curant, annonas per dies singulos scribtionis indicio sibi debitas in horreis derelinquere non oportet, ut procuratores seu susceptores vel praepositi pagorum et horreorum eam conparent: hinc enim fit, ut a provincialibus non annonas, sed pecunias postulent memorati ipsis etiam speciebus remanentibus vitiatis adque corruptis. Constituimus igitu[*r*] derelictae annonae fisco conpendium vindicari, su[*b*]scribendario et optione gladio feriendis, quoniam fieri non potest, ut vel provinciales iterata conlatione graventur vel militibus corruptae species dividantur detrectantibus memoratis ad diem sumere annonas suae congruas dignitati. In qua culpa si quis fuerit adprehensus, nec personae merito nec honoris fastigio defendendus est. DAT. XIIII KAL. NOV. AQVIS PAVLINO ET IVLIANO CONSS.

R

1 habe *R*   felix] *fortasse* p̄p̄o   4 eas *Gothofredus*   5 remanentibus] *Gothofredus*, remanent *R*   6 igitu[r] *R*, ideoque *Cuiacius*   uendicari *R*   su.|scribendarios *R*   7 fieri] ferri *Beck*   8 detrectantibus] *Cuiacius*, detrectationibus *R*   9 adpraehensus *R*

VII, 4, 2 (355 Apr. 6).

IMP. CONSTANTIVS A. AD TAVRVM. Cum militibus per Africam constitutis laridum vel recens forsitan caro deinceps erogabitur, ungulas orisque tantummodo summitatem praecidi amputarique praecipimus, ne porcina integra separetur, sed erogationi proficiat annonariae. DAT. VIII ID. APRIL. ARBITIONE ET LOLLIANO CONSS.

R

1 ad taurum] *scilicet praefectum praetorio*   2 forsitam *R*

II, 4, 3 (357 Dec. 18).

IDEM A. ET IVLIANVS CAES. AD TAVRVM. Comes militaris rei per Africam constitutus contra vetitum species annonarias de conditis arbitrio suo dicitur usurpasse. Hoc de cetero citra vicarii arbitrium fieri non potest, si vicarius comitis scribtione conventus
39 f. 3' didicerit, qui | numerus annonarum et quibus debet erogari, atque id fieri oportere censuerit. DAT. XV KAL. IAN. SIRMIO CONSTANTIO A. VIIII ET IVLIANO C. CONSS.

R

1 ad taurum] *scilicet praefectum praetorio*   2 annonae|rias *R*ᵃ   2/3 hoc de cetero citra uicarii (uicari *R*) arbitrium] *malim* citra uic. arbitrium: hoc de cetero   5 caes.] *scr.* Caes. II

VII, 4, 4 (358 [360/1] Dec. 29).

[*ID(EM) A.*] HELPIDIO. Cum in expeditione milites degant, biduo expeditionalem annonam, tertio die panem consequantur ac vinum. DAT. IIII KAL. IAN. DORIDAE DATIANO ET CEREALE CONSS.

R

1 Helpidio] *scilicet* p̄p̄ō degunt *Gothofredus* 3 cerale *R* *Locus ignotus est; de die vide ad 1, 7, 1*

VII, 4, 5 (359 [360/1?] Mart. 14).

IDEM A. HELPIDIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Expeditionalem annonam ex horreis milites viginti dierum debent suscipere, ut eam transvehant propriis in expeditione necessitatibus profuturam. DAT. PRID. ID. MART. CONST(ANTINO)P(OLI) EVSEBIO ET HYPATIO CONSS.

R

2 transueant *R* 3 esebio *R*ª *Locus ostendit constitutionem aut a. 360 esse aut a. 361; de die vide ad 1, 7, 1.*

VII, 4, 6 (360 Mai. 17).

IDEM A. ET IVLIANVS CAES(AR) HELPIDIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Repetita consuetudo monstravit expeditionis tempore buccellatum ac panem, vinum quoque atque acetum, sed et laridum, carnem verbecinam etiam, milites nostros ita solere percipere: biduo buccellatum, tertio die panem; uno die vinum, alio die acetum; uno die laridum, biduo carnem verbecinam. DAT. XVI KAL. IVN. HIERAPOLI CONSTANTIO X ET IVLIANO C. III CONSS.

R. — IVST. 12, 37, 1.

2 monstrauit] *Iust.*, monstrabit *R* atque] *R Iust. (X)*, et *Iust. (KOI)* 3 lardum *Iust.* ueruecinam etiam *Iust. (X)*, et uerbecinam etiam *R*, etiam ueru. *Iust. (KO)*, etiam ueru. et *Iust. (I)* 4 uno die uinum] uno dei uinum *R* lardum *Iust.* 5 berbecinam *R* constantino *R*ª consulibus *R* *De die vide ad 1, 7, 1*

VII, 4, 7 (362 [?] Ian. 6).

IMP. IVLIANVS A. SALLVSTIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Milites ad vicensimum lapidem capitum petere iussimus. DAT. VIII ID. IAN. MAMERTINO ET NEVITTA CONSS.

R. — GEMINA (?) 7, 4, 9, *quam vide.*

VII, 4, 8 (362 Aug. [?] 1).

IDEM A. SECVNDO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Militibus ad kalendas Augustas capitatio denegetur, ex kalendis Augustis praebeatur. DAT. KAL. AVG. NICOMEDIAE MAMERTINO ET NEVITTA V̄V̄. C̄C̄. CONSS.

R

2 kal. aug. nicomediae] *adiit hoc anno Iulianus Nicomediam (Ammianus 22, 9, 3), sed inter Mai. 12 et Iul. 28.*

, 4, 9 (364 [?] Sept. 27).

IMP. IOVIANVS A. SECVNDO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. E vicensimo non amplius lapide milites sibi iubemus paleas convectare. DAT. V KAL. OCT. AEDESSA IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

R. — GEMINA (?) 7, 4, 7. — IVST. 12, 37, 2.

1 imp. iouianus] imp. iouinus *R*, impp. ual. et ual. *Iust.*, imp. iulianus *gem.* secundo] sallustio *gem.* e] *R*, et *Iust. (I)*, a *Iust. (O)*, ad *gem.* uicensimo non amplius lapide] vicensimum lapidem *gem.* 2 milites sibi iubemus paleas conuectare] capitum petere iussimus *gem.* dat. uiii id. ian. mamertino et neuitta cons. *gem.*

4, 10 (364 Apr. 22).

IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD SYMMACHVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Protectores
f. 4 fori rerum venalium iuxta veteris moris | observantiam in annonarum suarum conmoda pretia consequantur. DAT. X KAL. MAI. ANTIOCHIAE DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

R

3 praetia *R* anthiociae *R.* — *Duae extant constitutiones ad Symmachum praefectum urbis Romae datae ex Oriente, scilicet haec a. 364 Apr. 24 et altera a. 364 Mai. 25 (8, 5, 19 + 15, 1, 11), quae cum sint antiquissimae omnium ad eum datarum et non multis diebus datae postquam Valentinianus purpuram sumpserat, credibile est emissas esse imperio, quod unum fuerat sub Iuliano et Ioviano, nondum plene inter fratres diviso.*

, 4, 11 (364 [?] Dec. 13).

IDEM AA. AD MAMERTINVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Susceptor antequam diurnum pittacium authenticum ab actuariis susceperit, non eroget. Quod si absque pittacio facta fuerit erogatio, id quod expensum est damnis eius potius subputetur. In qua re officium gravitatis tuae in speculis esse debebit, non sine detrimento propri[*arum*] facultatum id futurum sciens, si neglexerit, ut praescribtae formae tenor custodiatur; nec pri[*us*] de horreis species proferantur et maxime capitationis, quam, ut dictum est, ad diem pittacia authentica fuerint prorogata. DAT. ID. DEC. TREV(IRIS) DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

R

2 actuaris R^b, actaris R^a pettacio R^a facta] *Gothofredus*, *om. R* 5 si] usi *(sic)* R^a nec] *scr.* et 6 maximae R^a 7 fuerit *R* triū *R: eo anno Valentinianus non fuit Treviris*

VII, 4, 12 (364 Nov. 26 [Mai. 27]).

IDEM AA. AD VICTOREM MAG(ISTRVM) MIL(ITVM). In provinciis statione militum adfici possidentes Ursicini comitis suggestione cognovimus, a quibus superstatutorum grave atque inusitatum quoddam nomen cenaticorum fuerit introductum. Quod magnifica auctoritas tua missis conpetentibus litteris in omnibus provinciis iubebit aboleri, ut milites recordentur commoda sua, quae in annonarum perceptione adipiscuntur, extrinsecus detrimentis provincialium non esse cumulanda. DAT. VI KAL. IAN. BONAMANSIONE DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

IVST.
Cenaticorum nomine milites et eorum superstantes nihil penitus a provincialibus accipere audeant. Sciant enim milites, quod oportet eos commoda sua, quae in annonarum perceptione adipiscuntur, accipientes extrinsecus detrimentis provinciales non adficere.

R. — IVST. 12, 37, 3.

2 statione] *scripsi*, stationes *R* possipossidentes *R*, passim possidentes *Gothofredus* 3 a quibus superstatutorum] a quorum superstantibus *videntur legisse Iustiniani, fortasse scr.* super statutorum iussa *similiterve* 9 ui kal. ian.] *scr.* ui kal. iun. *similiterve secundum alteram ibidem datam* 14, 2, 1

VII, 4, 13 (365 Oct. 1).

IDEM AA. AD POPVLVM. Actuarii per singulos vel ut multum binos dies authentica pittacia prorogent, ut hoc modo inmissis pittaciis species capitum annonarumve ex horreis proferantur. Quod nisi fuerit | custoditum, actuarius et susceptor, sed et officium iudicantis, quod non instititerit huic iussioni, statutae obnoxium tenebitur. DAT. KAL. OCT. AQVIL(EIA) VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

q. 39 f. 4'

R

2 inmissis] emissis *Gothofredus* 3 quod] quo *R*ª 4 iudicantes *R*ª statutae] *scr.* multae statutae

VII, 4, 14 (365 Dec. 1).

[*IDEM*] AA. SECVNDO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Riparienses milites mensibus novem in ipsa specie consequantur annonam, pro tribus pretia percipiant. ACC. KAL. DEC. CALCHEDONE VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R

2 praetia *R*ª 2/3 calcedone *R*

VII, 4, 15 (369 Mai. 3).

[*IDEM*] AA. AD AVXONIVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Sicut fieri per omnes limites salubri prospectione praecipimus, species annonarias a vicinioribus limiti provincialibus ordinabis ad castra conferri. Et in vicinioribus castris constituti milites duas alimoniarum partes ibidem de conditis sumant nec amplius quam tertiam partem ipsi vehere cogantur. DAT. V NON. MAI. MARCIANOPOLI VALENTINIANO N. P. ET VICTORE CONSS.

R. — IVST. 12, 37, 4.

1 *debuit addi* Gratianus auxonium] cinegium *vel* emigium *Iust.* 2 praecepimus *Iust.* (*O*) *Gothofredus* 2/3 a uicinioribus limiti provincialibus] *scripsi*, ad uicinioribus limitibus provincialibus *R*, uicinioribus limitibus a provincialibus *Iust.* 3 et] *R*, sed *Iust.* in uicinioribus] *scripsi*, inuitooneris *R*, ἐν βετωρινοῖς *Iust.* (*Bas.*), in ueteranis *Iust.* (*KOI*) constitutis *R*ª 4 parts *R*ª ibidem] *Cuiacius*, ibi idem *R*, itidem *Iust.* tertiam] *Iust.*, tertiam in *R*

VII, 4, 16 (370 vel 373 Apr. 8).

IMPPP. VALENTINIANVS, VALENS ET GRA(TIANVS) AAA. AD PROBVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Actuarii nisi expleto triginta dierum spatio pittacia authentica confestim tradiderint, species, quas ex fiscalibus conditis dissimularint excludere vel numero, cuius ratiocinia pertractant, supersederint erogare, de propriis facultatibus vel militibus ipsis vel fiscalibus horreis adigantur inferre. DAT. VI ID. APRIL. SIRMIO VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R. — IVST. 12, 37, 5.

3 dissimulauerint *Iust.* 5 addicantur *Iust.* dat.] *scr.* pp, *nam Sirmium post a. 364 imperator non adiit. Annos 365 et 368 excludit lex a. 369 quae praecedit*

VII, 4, 17 (377 Apr. 4).

IDEM AAA. AD MODESTVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Fortissimi ac devotissimi milites, ⌜familiae quoque, sed et ceteri quibuscumque praediti

⌜familiae . . . dignitatibus⌝ *om.* IVST.

1 *requiritur* imppp. Valens, Gratianus et Valentinianus

dignitatibus˺ annonas et ˹capitum˺ singulis diebus aut certe conpetenti tempore, id est priusquam annus elabatur, de horreis consequantur, aut si
9 f. 5 perceptionem suam ac si debitam studio voluerint | protelare, id, quod competenti tempore minime perceperint, fisci nostri commodis vindicetur. DAT. PRID. NON. APRIL. ANTIOCHIAE GRATIANO A. IIII ET MEROBAVDE V. C. CONSS.

IVST. ˹capita˺

R. — IVST. 12, 37, 6.

1 ingulis debus *R* 3 ac si] *R Iust.*, ac sibi *Gothofredus* competemnti *(sic)* *R*ᵃ 4 nostro | *R*ᵃ uendicetur *R* 4/5 anthiociae *R*

, 4, 18 (393 Iul. 29).

IMPPP. VALENTINIANVS, THEOD(OSIVS) ET ARCADIVS AAA. ABVN[*DAN*]TIO, STILICHONI ET CETERIS COM(ITIBVS) ET MAGISTRIS VTRIVS[*QVE*] MIL(ITIAE). Ne quis pro speciebus annonariis pretia temptet exigere: vel, si contra legem datam venire temptaverit, nec illud, quod in pretio expetit, permittatur exigere nec illud, quod suo tempore accipere in speciebus neglexerit, consequatur. DAT. IIII KAL. AVG. CONST(ANTINO)P(OLI) THEODOSIO A. III ET ABVNDANTIO V. C. CONSS.

R

1 abun•••| dtio *R*ᵃ 3 exegere *R* 3/4 in pretio expetit . . . . nec illud quod *om.* *R*¹

'II, 4, 19 (393 [388—392] Iul. 31).

IDEM AAA. TATIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Officiorum annonas dispositione providentissima his provinciis distributas, quae nec transvectioni publicae nec arcae possunt aliquod deferre conpendium, conprobamus. DAT. PRID. KAL. AVG. CONST(ANTINO)P(OLI) THEODOSIO A. III ET ABVNDANTIO V. C. CONSS.

R

3/4 *subscriptio vitiosa est, nam Tatianus praefecturam non retinuit post a. 392 Iun. 30*

VII, 4, 20 (393 Iul. 30).

IDEM AAA. RVFINO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Nulli militarium pro his annonis, quae in provinciis delegantur, repudiata ad tempus specierum copia et inopiae occasione captata pretia liceat postulare, ita ut, si quis propter anni abundantiam suscipere oblata neglexerit ac postea inpositis pro necessitate rerum pretiis repudiata taxaverit, neque id, quod contra hanc legem expetit, sinatur exigere neque illud, quod accipere dissimulaverit, consequatur. DAT. III KAL. AVG. CONST(ANTINO)P(OLI) THEODOSIO A. III ET ABVNDANTIO V. C. CONSS.

R. — IVST. 12, 37, 7.

4 neclexerit *R* pretiis] *Iust.*, praediis *R* taxauerit] tauerit *R*ᵃ 5 illud] id *Iust.* | 6 iii (iiii *Cui. errore*) *R*

'II, 4, 21 (396 Apr. 17).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. CAESARIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Si a militaribus provinciales quaelibet damna pertulerint ac non ipsas species, quae in provinciis a pos-
. 39 f. 5' sessoribus congregantur, fuerint consecuti, ilico inter|pellato iudice admissum crimen ad nostram clementiam perferatur, ut admissum crimen congrue vindicetur. Sin vero tantum

2 prouincialis *R* ac] hac *R* ipsa *R* 4 admissum crimen *delendum*

nefas simili taciturnitate contexerint, praeter eam multam, quam rectores officiaque subire conveniet, etiam detrimentorum quantitas in duplum de eorum facultatibus exigetur reddenda ac restituenda his, qui dispendia talia pertulerunt. DAT. XV KAL. MAI. ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS.

R

1 simili] *fortasse scr.* milites 3 exigetur] *Gothofredus*, exigitur *R*

VII, 4, 22 (396 Mai. 30).

IDEM AA. HILARIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Neque scholae neque vexillationes comitatenses aut palatinae neque legiones ullae neque auxilia, qualeslibet ad provincias delegatorias de specierum praebitione pertulerint, audiantur, si pretia poscant ultra ea, quae generali lege divi patris senioris Valentiniani constituta sunt. Nec enim fas est, ut exigendis annonis militum nostrorum servientes nova possessoribus pro arbitrio proprio
1 indicant. Sine mentione etiam pretiorum nullam delegationem valere praecipimus. DAT. III KAL. IVN. MED(IOLANO) ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS.

R

1 scolae *R* 2 qualislibet *R* 3 braebitione *R* urtra R^a quae] q(ue) *R* 5 seruientes] *Gothofredus*, seruientis *R* arbitri *R* 6 sine mentione] *Gothofredus*, siue mentionem *R*

VII, 4, 23 (396 Iun. 16).

IDEM AA. HILARIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Provincialium commodis nos convenit subvenire. Ad omnium ˹utique˺ numerorum sive vexillationum aut etiam scholarum tribunos ˹per˺ viros inl(ustres) com(ites) sublimitas tua faciat pervenire, ut meminerint faenum militibus ˹isdem˺ capitibus praestandum iuxta legem divi Valentiniani ˹de quinta decima indictione˺ nec tamen ad oppidum deferendum. DAT. XVI KAL. IVL. ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS.

IVST.
˹itaque˺
˹vel˺
˹iustis˺
˹ ˺ *om.*

R. — IVST. 12, 37, 8.

2 nos] *Iust.*, non *R* 4 meminerit R^a hisdem *R* 5 prestandum *R* 6/7 arcadio ā iiii *R*

VII, 4, 24 (398 Mart. 25).

q. 39 f. 6 IDEM AA. Excellentia tua erogationis per | susceptores factae modum quantitati brevium conferri perficiat, ita ut, ex quo die numeris datum sit, diligentius exploretur ac si quid amplius actuarios vel optiones accepisse constiterit, quam brevium datorum scriniis nostris veritas contin(et), memorati in duplum reddere conpellantur, susceptoribus ea summa inputanda, quam semel flagitantibus isdem erogasse monstraverint. Nam ad inlustres quoque mag(istros) utriusque mil(itiae) sacri apices cucurrerunt, quibus provida sanctione decrevimus, ut breves ante indictionis principium summa fide ac veritate confecti ad nostra scrinia dirigantur, secundum quos a susceptoribus erogatio celebretur. DAT. VIII KAL. APRIL. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO A. IIII ET EVTYCHIANO V̄. C̄. CONSS.

R. — IVST. 12, 37, 9.

1 aa.] *sequitur vacuum spatium novem fere litterarum R*, āā eidem *Iust. (Cui.)* quantitati] *scripsi*, quantitate *R Iust.*, cum quantitate *Seeck* 2 ex quo] *R*, quo *Iust.*, *fortasse scr.* quid quo da|sit *R (plenus hoc loco)* 4 subsceptoribus *R* 5 semel] *R Iust.*, *scr.* semet hisdem *R*, eisdem *Iust.*

4,25 (398 Mai. 23).

IDEM AA. EVTYCHIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Quoniam clementia nostra poscenti Epifanis ordini consensit, ut Novembri mense novellum vinum militi praeberetur, propterea quod veteris dispendiosa videtur erogatio, inl(ustris) auctori-toritas tua per omnes provincias cunctis numeris ac militibus a Novembri mense de novello vino annonam dari disponat. DAT. X KAL. IVN. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO A. IIII ET EVTYCHIANO V̄. C̄. CONSS.

IVST.
Iubemus per omnes provincias cunctis numeris ac militibus a Novembri mense de novello vino annonam dari, quoniam veteris dispendiosa videtur erogatio.

R. — IVST. 12, 37, 10.

2 Epifanensi *Valesius* 6 nouello] *Iust.*, nouelle *R*

II,4,26 (401 Mart. 31).

IDEM AA. PROVINCIALIBVS PROVINCIAE PROCONSVLARIS. Opinatoribus ⌈ nullum sit cum provinciali conmercium, ita ut a iudicibus vel officio provinciali omnis summa debiti postuletur intra anni spatium conferenda. DAT. PRID. KAL. APRIL. MED(IOLANO) VINCENTIO ET FRAVITO CONSS.

⌈ id est exactoribus militaris annonae IVST.

R. — IVST. 12, 37, 11.

2/3 a indicibus] *R*, a ducibus *Iust.* *(KX)*, ducibus *Iust.* *(I)*, eductibus *Iust.* *(O)*

II,4,27 (406 Apr. 1).

IDEM AA. ET THEODOSIVS A. ANTHEMIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Nullus protectorum vel
.39 f. 6' domesticorum, cui aut tuitio locorum | aut quaedam longior est commissa necessitas aut certe iudicum nostrorum praeceptis iussus obtemperat, annonas vel emolumenta percipiat, nisi circumacto anni tempore post conpletum consulatum in alterius anno consulis conmonitorium reparare curaverit. DAT. KAL. APRIL. CONST(ANTINO)P(OLI) ARCADIO A. VI ET PROBO V̄. C̄. CONSS.

R

3 iussus] iussus aut certe *R*ᵃ 4 anno] *scr.* annum

I,4,28 (406 Apr. 9).

IMPPP. ARCADIVS, HONORIVS ET THEODOSIVS AAA. ANTHEMIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. A provinciarum rectoribus caveatur, ut tam numeris quam familiis nec non et inpedimentis praeter eas annonas, quae adaerantur, id tantum in specie praebeatur, quod militis flagitarit inspectio, ne actuariorum fraudibus ulla relinquatur superpostulationis occasio, cum per praepositos pistorum et diadotas legis forma caveatur, ut nulli omnino nulla in specie praebeatur annona, nisi quem substantem adque in praesenti constitutum postulare con-
1 stiterit. Hoc quoque legis auctoritate conplexo, ut || ⌜semper⌝ dierum, per quas resistentes tribuni emolumenti gratia sollemniter stillaturae nomine consecuntur species, non aliter adaerentur, nisi ut in foro rerum venalium distrahuntur. DAT. V ID. APRIL. CONST(ANTINO)P(OLI) ARCADIO A. VI ET PROBO V̄. C̄. CONSS.

|| *inc.* ⌜septem⌝ IVST.

R. — IVST. 12, 37, 12.

1 $\overline{\text{ppo}}$] $\overline{\text{pp}}$ *(in fine versus)* *R* 3 praete|rea si annonas *R* aderantur *R* 5 caueatur ut] | *expectamus* cauente 8 resistentes *post* 9 consecuntur *Iust.*

VII, 4, 29 (407 Mai. 4).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. ANTHEMIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Si quas sub gratia donationis a militibus auferunt quam merentur annonas duces seu tribuni, iuxta nummaria defixa pretia sine ulla dubitatione percipiant. DAT. IIII NON. MAI. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO VII ET THEODOSIO II AA. CONSS.

R

1 *requiritur* impp. Arcadius Honorius et Th., *nisi fallit subscriptio* 2 quam] amplius quam | *Cuiacius*

VII, 4, 30 (409 Mart. 23).

IDEM AA. ANTHEMIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Limitanei militis et possessorum utilitate
q. 39 f. 7 conspecta per primam, secundam ac tertiam | Palaestinam huiuscemodi norma processit, ut pretiorum certa taxatione depensa specierum inte[r]mittatur exactio. Sed ducianum officium sub Versamini et Moenoeni castri nomine salutaria st[a]tuta conatur evertere. Ideoque || lege repetita cens(e)mus, ut, si quis ⌈ interclusam specierum exactio(nem) refricare temptaverit vel adaerationes statu(tas) ausus fuerit inmutare, tam vir spectabilis dux (cen)tum librarum auri quam etiam eius officium pa(ri) condemnationis summa quatiatur, adiecta sacrilegii poena, quae divalium scitorum violatore(s) palam insequitur. DAT. X KAL. APRIL. CONST(ANTINO)P(OLI) HONOR[IO] VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS. || *inc.* IVST. | ⌈ militum IVST.

R (rectis litteris expressa inter parentheses explentur ex Iust.). — IVST. 12, 37, 13.

1 milites *R* 2 palestinam *R* 3 retiorum *R*ᵃ 4 uersamini] *videtur intellegi castrum Birsama Not. dign. Or. 34, 22* moenoni] *fortasse castrum* Menochiae *l. c. 34, 19* 6 adaerationis *R* 9 honor⁎⁎| ā *R*

VII, 4, 31 (409 Nov. 30).

IDEM AA. AD ANTHEMIVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Militaribus commodis prospicientes adaeratarum annonarum, quae familiis apud Orientem vel Aegyptum praeberi consuerunt, certa ac distincta locis et numero pretia statuimus. Verum quia in hoc et provincialium nobis habenda est cura praecipua, ne nimia festinatione poscendi conlatorum vires adteri videantur, certum constitui tempus placet, quo eadem pretia debeant praeberi poscentibus. Quapropter uniuscuiusque indictionis annonariam in pretiis rationem transacta ea sequentis indictionis mense Novembri conpleto praeberi praecipimus. DAT. PRID. KAL. DEC. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS.

R

6 praetiis *R* 7 iundictionis *R*ᵃ

VII, 4, 32 (412 Aug. 17).

IDEM AA. LEONTIO VIRO INL(VSTRI) P(RAE)F(ECTO) ILLYRICI. Procuratores curiarum an-
q. 39 f. 7' nonarum et cellariensium specierum | gratia minime fatigentur, quas in dignitatibus constituti, id est rectores provinciarum et comites solent accipere. Nam cum adaerationis aestimatio prius per centum et viginti capita exactione solidi teneretur, per sexaginta recens redegit aviditas exindeque iam nutrita licentia ad tredecim tributarios non dubitavit artare, procuratore damnum, quo ipse subditus fuisset, provincialibus infligente. Ideoque per cornicularium cuiuscumque provincialis officii hanc sollicitudinem inpleri conveniet, ita ut nulla ab eodem exactionis molestia provincialibus inferatur, sed erogandas species ex horreis publicis et cellariensium nomine aurum ex titulo manifesto eidem delegatum pro erogationis qualitate suscipiat, etiam pretium his, qui adaerare voluerint,

1/2 *fortasse scr.* curiarum eorum annonarum 5 exindequae *R* tredecim] triginta *Gothofredus* 10 delegatum] *scr.* delegato

depensurus iuxta nundinationem, quae aut foro rerum venalium continetur aut amplissimae praefecturae est culmini deputata: nec enim queri poterunt, qui vel species accipient debitas dignitati vel, si auri perceptione laetentur, aequari se tanto culmini non debebunt: temerantium etiam audacia punienda officio tui culminis quinquaginta librarum auri multa continuo percellendo, si rite disposita observare neglexerit. DAT. XVI KAL. SEPT. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO VIIII ET THEODOSIO IIII AA. CONSS.

R

2 quaeri *R* 3 debetas *R* cumini *R*ᵃ 3/4 non debebunt] non dolebunt *Gothofredus*, | queri non debebunt *Haenel* 5 neclexerit *R*

,4,33 (414 Mart. 3).

IDEM AA. HADRIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Ne interiecti aequoris tractu querellae provincialium pereant, Flavianum et Caecilianum viros inll. per Africam audien-
39 f. 8 tiam | cunctis praebere decernimus. Militarem quoque annonam, quae intra Africam contubernalibus erogatur, eorum diligentia indagari praecipim[*us*], ut nihil his post eorum examen addatur. ET CETE[*RA*]. DAT. V NON. MART. RAV(ENNA) CONSTANTIO ET CONSTANTE VV. CC. CON[*SS*.].

R

1 tractu] *Beck*, tractus *R* quaerellae *R*

I,4,34 (414 Nov. 19).

IDEM AA. CONSTANTIO MAG(ISTRO) MIL(ITVM). His scholaribus, quibus laboru(m) intuitu regendos numeros dederimus, de aera(riis) annonis singulos solidos per opinatores, caballa(tio)nis quoque rationem pro administrato tempore d(e)bitam, quando militibus erogatur, sine mora praeb(eri) oportet, vel, si quis eorum antequam accipiat in fat(a) concesserit, quod ex utraque causa ei debebatur, heredibus eius restitui. DAT. XIII KAL. DEC. CONSTANTIO ET CONSTANTE VV. CC. CONSS.

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 37, 14.

I,4,35 (423 Febr. 14).

IDEM AA. ASCLEPIODOTO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Annonas omnes, quae univ(er)sis officiis atque sacri palatii ministeriis et sacris scriniis ceterisque cunctarum adminiculis dignitatum adsolent delegari quasque ii, qui ad earum exactionem mittuntur, pro cupiditate ac libidine sua graviter ex provincialium visceribus eruebant, ad similitudinem militum, quibus aerariae praebentur annonae, adaerari praecipimus, ut omnibus superius designatis emolumenta debita in pretiis dispositio culminis tui pro publica ⌜auctoritate⌝ taxatis praecipiat erogari. DAT. XVI KAL. MART. CONST(ANTINO)P(OLI) ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS.

| ⌜utilitate⌝ IVST.

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 37, 15.

3 hii *R* 4 ac] et *Iust.* 6 praetiis *R* 7 xui] xu *leges iungendae* 8 asclepiotodo *R*

,4,36 (424 Dec. 3).

IDEM AA. PROCOPIO MAG(IS)TRO MILITIAE PER ORIENTEM. Si quando tribuni sive comites vel praepositi numerorum per provincias annonas voluerint, hoc est quas pro dignitate
9 f. 8ᵛ sua consequuntur, in aere percipere, non | aliis eas pretiis, nisi quae in foro rerum vena-

1 *requiritur* imp. Theodosius A. et Valentinianus C. 2 annas *R*ᵃ 3 praetiis *R*

lium habeantur, adaerandas esse cognoscant. Si alias annonas, quae non suae dignitatis erunt, sed alio modo, dum tamen licito, suis commodis adquisitas in auro sibi dari duces sive tribuni voluerint, illis pretiis contenti sint, quae in forma aerariarum annonarum universis militibus sollemni observatione [p]raebentur. Sanctionis temerator sciat se et administratione simul et dignitate spoliandum et facultatum suarum percellendum dispendio. DAT. III NON. DEC. CONST(ANTINO)P(OLI) VICTORE V. C. CONS.

R

5 dicnitate *R* 6 conss. *R*

V. DE EXCOCTIONE ET TRANSLATIONE ANNONARVM.

Iust. 12, 38 de exc. et transl. militarium annonarum.

VII, 5, 1 (399 Sept. 13).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. STILICHONI COMITI ET MAG(IS)TRO VTRIVSQVE MIL(ITIAE). Opinatores, quibus species in diversis provinciis delegantur, ⌐ut pretium maiore taxatione deposcant⌐, contra omnem consuetudinem nullis consistentibus familiis excoctionem panis efflagitant. In-l(ustris) igitur auctoritas tua novam usurpationem congrua auctoritate ⌐percellat⌐, ut, cum opinatores in provinciis delegantur, vetus
q. 40 f. 1 consuetudo | servetur. DAT. ID. SEPT. MED(IOLANO) THEODORO V. C. CONS.

⌐ ⌐ *om.* IVST.

⌐repellat⌐ IVST.

R. — IVST. 12, 38, 1.

3 omnesm *R*ᵃ 4/5 inll *R* 6 opinatores] *requiritur* opinatoribus species 8 conss. *R*

VII, 5, 2 (404 Mart. 24).

IDEM AA. ET THEOD(OSIVS) A. AD HADRIANVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. In excoctione buccellati, quod devotissimis militibus convenit praeparari, in translatione etiam annonae n(ul)lius excipiatur persona, videlicet ut ne nostra quidem domus ab his habeatur immunis. Et si qu(is)quam, quod non opinamur, inplere quae sunt pr(ae)cepta neglexerit, in procuratorem eius sever(issi)me vindicetur, ita ut, si huiusmodi contumaciae (do)minum conscium esse constiterit, quadruplum id, quod pro eius capitatione poscitur, posthabita (di)latione solvatur. DAT. VIIII KAL. APRIL. ROM(AE) HON(ORIO) A. VI ET ARISTAENETO CONSS.

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 38, 2.

2 buccillati *R* 4 neclexerit *R* 7 aristeneto *R*

VI. DE MILITARI VESTE.

Iust. 12, 39.

VII, 6, 1 (365 Apr. 18).

IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD MAMERTINVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Sive ex principalium sive ex honoratorum numero susceptor vestium nominetur, exceptis videlicet his, qui palatinae militiae privilegiis fulciuntur vel qui officiis ac ministeriis per-

2 principali.um *R*

functi merito stipendiorum consecuti sunt dignitates, et vir spectabilis proconsul Africae f. 1' moneatur, ut ad excludendas fraudes uno anno, non plus, haec ne|cessitas procuretur, ita tamen ut creationis periculum a proconsulari officio non recedat. DAT. XIIII KAL. MAI. MED(IOLANO) VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R. — GEMINA 12, 6, 4 *(ubi vide)*.

1 dicnitates *R*

I, 6, 2 (368 Nov. 18).

[*IDEM*] AA. AVXONIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Omnem canonem vestium ex kalendis Sept. ad kal. April. nostris largitionibus tradi praecipimus, proposita rectori provinciae vel eius officio condemnationis, quae tuae iustitiae videbitur, poena. DAT. XIIII KAL. DEC. MARCIANOPOLI VALENTINIANO ET VALENTE CONSS.

R. — IVST. 12, 39, 1.

3 poena *ante* 2 rectori *Iust.* — *Annum 368 flagitat locus.*

III, 6, 3 (377 Aug. 9).

IMPPP. VALENS, GRATIANVS ET VALENTINIANVS AAA. MODESTO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Provinciae Thraciarum per viginti iuga seu capita conferant vestem: Scythia et Moesia in triginta iugis seu capitibus interim annua solutione dependant: per Aegyptum et Orientis partes in triginta terrenis iugis, per Asianam vero et Ponticam dioecesim ad eundem numerum in capitibus seu iugis annua vestis collatio dependatur, ita ut per Orientem provinciae in titulo auri conparaticii, quod per iugationem redditur, conpensationis gratia perfruantur exceptis Osroene et Isauria; nam easdem constat aurum conparaticium minime redhibere. DAT. V ID. AVG. HIERAPOLI GRATIANO A. IIII ET MEROBAVDE V. C. CONSS.

R. — IVST. 12, 39, 2.

1 impp. R^1 2 trachiarum *R* scytia R^b, scyta R^a moesia] musia *R* 3 interim] *R* *Iust.*, *scr.* terrenis dependat *Iust.*, defendant *R* | 5 annua] *R*, annuae *Iust.* uestes R^a 7 osroenae *R*, osidena *Iust.* *(K)* hisauria *R*

II, 6, 4 (396 Ian. 17).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. MARTINIANO COM(ITI) S(ACRARVM) L(ARGITIONVM). Fortissimis militibus nostris per Illyricum non binos tremisses pro singulis chlamydibus, sed singulos solidos dari ⌜praecipias⌝. DAT. XVI KAL. FEB. CONST(ANTINO)-P(OLI) ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS. | ⌜praecipimus⌝ IVST.

R. — IVST. 12, 39, 3.

2 trimissses *R* clamydibus *R* 3 solidus *R* 3 xui kal.] xu kal. *iuncta* 6, 30, 14.

I, 6, 5 (423 Mart. 9).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. ASCLEPIODOTO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Militaris ad-
0 f. 2 aeratio vestis a conlatoribus exigatur | sacratissimis videlicet largitionibus inferen(da), ita ut quinque eius partes fortissimis militibus ero(gen)tur in pretio, sexta vero portio a gynaecear iis (cle)mentiae nostrae absque ulla vel ipsorum vel publica incommoditate pro

3 partis *R* praetio *R* 3/4 gyneciariis *R* 4 publicam R^a

eadem contextione suscepta iunioribus gregariisque militibus in ipsa, qu(am) maxime eos desiderare constitit, specie praebeatur. DAT. VII ID. MART. CONST(ANTINO)P(OLI) ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS.

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 39, 4.

1 quam] *Iust.*, qu•• *(sic ego,* quo• *Vesme) R*

VII. DE PASCVIS.

Iust. 11, 61 de pascuis publicis vel privatis.

VII, 7, 1 (368? Ian. 28).

IMPPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD GERMANIANVM COM(ITEM) S(ACRARVM) L(ARGITIONVM). Dedimus litteras ad viros clarissimos p(raefectos) p(raetori)o, ut ab his conventi rectores provinciarum scirent in locis rei privatae augmenta pensionum non esse facienda neque sinerent pascua animalium ex rebus privatis nostris provincialium licitatione praeberi. DAT. V KAL. FEB. ROM(AE) VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R

3 aucmenta *R* 4 sinirent *R* 5 dat.] *immo* pp. *Germanianus praefectus praetorio secundarius, scilicet Galliarum cum fuerit ad a. 366 Apr. 9* (8, 7, 9), *excluditur a. 365, duduntque item rescripta alia a. 366. 367 data ad eum comitem s. l. ad a. 368 exclusis a. 370. 373. Attamen a. 368 eo die Valentinianus non fuit Romae.*

VII, 7, 2 (365 Sept. 23).

IDEM AA. AD RVFINVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Cum nulla ratio sit, cur in pascuis saltibus rei privatae pensio debeat ampliari, nequaquam pro libidine ordinum augmenta
q. 40 f. 2' facienda sunt. | Etenim idcirco graviorem pensionem inponi ab ordinibus accipimus, ut animalia ex rebus privatis nostris a locorum pastibus arceantur, quod fieri non oportere divae memoriae Iulianus prorogata iussione constituit. Quare excellens auctoritas tua conventis rectoribus provinciarum non eam licitationis necessitatem patiatur inferri, quam repentinam faciunt civitates, sed eam manere decernet, quam statuit antiquitas. DAT. VIIII KAL. OCT. LVCERIAE VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R. — IVST. 11, 61, 1.

2 pensio] *Iust., om. R* 3 idcircum R^1 4 locorum] *fortasse scr.* locorum aliorum 5 excellans *R* 7 ciuitatis *R* decernet] *Iust.* (KOI^b), decernant *R*, decernent *Iust.* (I^a) dat.] *locus videtur requirere* pp 7/8 *annus recte traditur; dies dubius propter fines incertos inter Mamertinum et Rufinum*

VII, 7, 3 (398 Mart. 11).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. SIMPLICIO COM(ITI) ET MAGISTRO VTRIVSQVE MIL(ITIAE). Insignis auctoritas tua hac condicione a publicis pratis Apamenis animalia militum prohiberi praecipiat, ut universi cognoscant de emolumentis eorum tuique officii facultatibus duodecim libras auri fisci commodis exigendas, si quisquam posthac memorata prata mutilare temptaverit, non minore decernenda poena, si etiam prata privatorum Antiochenorum fuerint devastata, ita tamen, ut sine laesione provincialium provideant curiales, quo pacto animalium militarium pastui consulatur. DAT. V ID. MART. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO A. IIII ET EVTYCHIANO V̄. C̄. CONSS.

R. — IVST. 11, 61, 2.

4 fisci commodis] fiscimmodis R^a prata] *Iust.*, patra *R* 6 lesione *R*

II, 7, 4 (415 Sept. 5).

IMPP. HONORIVS ET THEOD(OSIVS) AA. AVRELIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O ET PATRICIO. Possessores nihil plus debent, quam quod nostro arbitrio nostrae perennitatis et magnificae sedis tuae dispositione per annos singulos iubentur inferre. Nec vero milites aliquid praesumere debent, nisi quod largitate nostri numinis consequentur. Ideoque pos-
40 f. 3 sessores vel coloni super pratis nullam | molestiam patiantur. DAT. NON. SEPT. DD. NN. HON(ORIO) X ET THEODOSIO VI AA. CONSS.

R

1 auriliano *R* 2 nostro] *scr.* nostro aerario 2/3 magnifice *R* 3 militis *R*

VII, 7, 5 (415 Sept. 5).

IDEM AA. COMITIBVS ET MAGISTRIS MILITVM. Prata provincialium nostrorum ⌈ perniciosum est militum molesti(a) fatigari. Ideoque lege ad amplissimam praefectur(am) promulgata censuimus, ne hoc deinceps usurpetu(r). Super qua re universos quorum interest conven(i)re tua magnificentia non moretur, ne perm(it)tant possessores vel colonos pratorum gratia qualibet inportunitate vexari. DAT. NON. SEPT. HON(ORIO) X ET THEODOSIO VI AA. CONSS.

> ⌈ et praecipue rei privatae nostrae IVST.

R (expletur ex Iust.). — IVST. 11, 61, 3.

2 molestia] *R (secundum Vesmium) Iust.*, molestiis *R (secundum Cuiacium; ego dubitabam)* 3 lege] *Iust.*, legem *R* censuimus] *R Iust.* *(Cui.)*, censemus *Iust. (KOI)* 6 gratia] *Iust.*, graui *R*

VIII. DE METATIS.

metatis] metalis *R*. — *Iust.* 12, 40 de metatis et epidemeticis.

VII, 8, 1 (361 Mai. 3).

IMP. CONSTANTIVS A. AD SENATVM. Invitis senatoribus nostris in eorum domibus
40 f. 3' nullus hospitali iure com|maneat. DAT. V NON. MAI. TAVRO ET FLORENTIO CONSS.

R (post l. 2).

1 constantinus *R*

II, 8, 2 (368? 370? 373? Mai. 6).

IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. REMIGIO MAG(ISTRO) OFFICIORVM. In ⌈synagogam⌉ Iudaeicae legis ⌈hospitii velut⌉ merito inruentes iubeas emigrare, quos privatorum domus, non religionum loca habitationum merito convenit ⌈adtinere⌉. DAT. PRID. NON. MAI. TREVIRIS VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

> IVST.
> ⌈synagoga⌉ | ⌈velut hospitii⌉
> ⌈attingere⌉

R (ante l. 1). — IVST. 1, 9, 4.

2 iudaicae *Iust.* 5 mai.] *R Iust. (Bamb.)*, mart. *Iust. (Hal.)* trieris *R*. — *Anni est 368 vel 370 vel 373, quoniam Ammianus magistrum officiorum Occidentis Ursacium nominat ad a. 365 (26, 4, 4. c. 5, 7), Remigium hunc ad a. 368 (27, 9, 2). 370 (28, 6, 8). 373 (29, 5, 2).*

VII, 8, 3 (384 Sept. 16).

IMPPP. GRATIANVS, VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. PALLADIO MAG(ISTRO) OFFICIORVM. Ab hospitalitatis munere domum privatorum nullus excuset praeter eos, qui ex praefectis summum sibi fastigium dignitatis agendo pepererunt, et ex magistris equitum ac peditum, quos decursi actus inlustrat auctoritas, adque ex comitibus consistorianis, qui participantes augusti pectoris curas agendo claruerunt, ex praepositis quoque sacri cubiculi, quos tanta et tam adsidua nostri numinis cura inter primas posuit dignitates; ea tamen lege, ut singulas domos sibi ad manendum quas voluerint teneant, hospitibus vero ceteras solito iure praebeant. DAT. XVI KAL. OCT. CONST(ANTINO)P(OLI) RICHOMERE ET CLEARCHO CONSS.

R

2 ab] ad *R* 2/3 praefectis summum] *Gothofredus*, praefectissimum *R* 4/5 consisturianis | qui participantis *R* 6 et tam] etam *R*

VII, 8, 4 (393 Oct. 27).

IMPPP. VALENTINIANVS, THEOD(OSIVS) ET ARCAD(IVS) AAA. THEODOTO MAGISTRO OFFICIORVM. Si quis mensorum nostrorum manum, qua deputatas singulis quibusque domus enotant et postibus hospitaturi nomen adscribunt, delere non dubitaverit, ad instar falsi reus ex hac auctoritate teneatur. DAT. VI KAL. NOV. CONST(ANTINO)P(OLI) D. N. THEODOSIO A. III ET ABVNDANTIO V. C. CONSS.

R. — IVST. 12, 40, 1.

2 manum] *Iust.* (I^{v}), manu *R Iust.* (OI^{t}) deputatas singulis] *Iust.*, deputata sint gulis *R*

VII, 8, 5 (398 Febr. 6).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. HOSIO MAG(ISTRO) OFFICIORVM. In qualibet vel nos ipsi urbe fuerimus vel ii qui nobis militant commorentur, omni tam mensorum quam etiam hospitum iniquitate summota duas dominus propriae domus, tertia hospiti deputata, eatenus intrepidus ac securus possideat portiones, ut in tres domu divisa partes
q. 40 f. 4 primam eligendi dominus habeat facultatem, secundam hospes quam | voluerit exequatur, tertia domino relinquenda. Plenum enim aequitate atque iustitia est, ut qui aut successione fruitur aut empto vel extructione gaudet electam praecipue iudicio suam rem
1 teneat et relictam. Ergasteria vero, quae mercimoniis deputantur, ad ⸢praedictae⸣ divisionis iniuriam non vocentur, sed quieta sint et libera et ab omni ⸢hospitantium⸣ iniuria defensata solis dominis conductoribusque deserviant. Sane si stabulum, ut adsolet, militari viro in tertia domus parte defuerit, ex ergasteriis, nisi id dominus qualibet occasione providerit,
2 pro animalium numero vel domus qualitate deputabitur. Inlustribus sane viris non tertiam partem domus, sed mediam hospitalitatis gratia deputari decernimus ea dumtaxat condicione servata, ut alter ex his quilibet quive maluerit divisionem ⸢arbitrii⸣ aequitate faciat, alter eligendi
3 habeat optionem. Et firmissimum perpetuo quod iussimus perseveret, ita ut triginta libras auri qui inlustri sunt praediti dignitate fisco nostro se inlaturos esse cognoscant, ceteri vero militia sciant se esse privandos, si generale praeceptum

IVST. ⸢praedictam⸣ ⸢hospitum⸣ ⸢arbitraria⸣

1 osio *R* 2 fuirimus *R* hii *R* 4 domu diuisa] *scripsi*, domus diuisa *R*, domus diuisae *Iust.* 5 primam] *Iust.* ($O^{b}K$), prima in *R* hospis *R* 6 ut] ua R^{a} 7 electam] et electam *malim* suam] suo *malim* 10 omni] *Iust.*, omnibus *R* solis R^{2} *Iust.*, lis R^{1} 11 uero *R* 14 hospitalitatis gratia] *Iust.*, hospitalitatia *R* 16 arbitrii] *R*, arbitraria *Iust.* (*K*), arbitrari *Iust.* (OI^{a}) 17 firmissimus *R* 18 inlustris sunt praebiti *R*

amplius usurpando quam iussimus reprehensibili temeritate violaverint. DAT. VIII ID. FEB. CONST(ANTINO)P(OLI) HON(ORIO) IIII ET EVTYCHIANO CONSS.

R. — IVST. 12, 40, 2.

1 repraehensibili *R* uiolauenerint *R*

VII, 8, 6 (400 Ian. 17).

IDEM AA. VINCENTIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Cunctos iudices scire volumus a praetoriis ordinariorum iudicum his praesentibus abstinendum. DAT. XVI KAL. FEB. MED(IOLANO) STILICHONE ET AVRELIANO VV CC CONSS.

R. — IVST. 12, 40, 3.

3 auriliano *R*

VII, 8, 7 (400 Iun. [Ian.?] 8).

q. 40 f. 4' | [*IDEM A*]A. POMPEIANO PROCONS(VLI) AFRIC(AE). Praedia ex Gildonis hostis publici et satellitum eius bonis sociata domui nostrae ne transeuntes hospitii gratia intrent, decernimus, ut sciant omnes a possessoribus nostris penitus abstinendum, quinque auri libras multae nomine inferre cogendo, quisquis praedium nostrum manendi causa inportunus intraverit. DAT. VI ID. IVN. MEDI(OLANO) STILICHONE ET AVRELIANO CONSS.

R

2 hospitiis *R* 3 possessoribus] possessionibus *Gothofredus* paenitus *R* 5 iun.] *fortasse* ian. *propter sequentem* auriliano *R*

VII, 8, 8 (400 [405] Ian. 22).

[*I*]DEM AA. AEMILIANO MAGISTRO OFFICIORVM. Secuti suggestionem tuam a fabricensium domibus omnem molestiam hospitum praecipimus amoveri. De qua re et ad inl(ustrem) virum comitem et magistrum militum per Orientem sacras litteras dedimus, ut det Antiochenae civitatis fabricensibus excusandorum hospitiorum facultatem, absente scilicet sacro comitatu, quo et Antiochensibus et ceterarum civitatum fabricis similis domorum excusatio praebeatur. DAT. XI KAL. FEB. CONST(ANTINO)P(OLI) STILICHONE ET AVRELIANO CONSS.

IVST.

Fabricensium domibus ubique constitutis omnem molestiam hospitum praecipimus amoveri, quo et Antiochensibus et ceterarum civitatum fabricis similis domorum excusatio praebeatur, absente scilicet sacro comitatu.

R. — IVST. 12, 40, 4.

2 modestiam *R*[a] 4 et mag.] mag. *R*[a] 5 det] de *Cuiacius* anthiocenae *R* 7 et antiochensibus (anthiocensibus *R*) *delendum* 8/9 *immo data est Stilichone II [et Anthemio] cos. sicut reliquae leges emissae ad Aemilianum mag. off.; iterationis numero omisso postea perperam consulatus expletus est. Tam a. 400 quam a. 405 Aemilianum id officium tenuisse excluditur eo, quod a. 404 Anthemius magister fuit*

VII, 8, 9 (409 Aug. 6).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. SAPIDIANO. Licet proxime iusserimus quinque librarum auri condemnatione proposita praedia, quae ex Gildonis bonis ad nostrum aerarium delata sunt, ab hospitibus excusari, nunc etiam praecipimus, ut omnes domus ex eodem iure venientes, in quibuslibet civitatibus sunt constitutae, ab hospitibus excusentur, quo possint conductores facilius inveniri. Si quis igitur contra nostram fecerit iussio-

1 Sapidiano] *vicario Africae* quique *R*[a] 5 inuenire *R*[a]

nem, multa pridem ferietur inflicta. P(RO)P(OSITA) KARTHAG(INE) VIII ID. AVG. HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS.

R

1 pp] ppo *R* 2 theodosius R^{a}

VII, 8, 10 (413 Iun. 12).

IDEM AA. IOHANNI P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Devotum possessorem ab
q. 40 f. 5|1 omni in|quietudine liberamus. Primo igitur omnium ad (nul)lum praedium ⌜per Africam vel⌝ publicum vel priva(tum) domus nostrae vel cuiuscumque iuris nullus meta(tor) accedat, si a quoquam fuerit destinatus. Licentia(m) enim domino actori ipsique plebi serenitas nostr(a) conmisit, ut eum, qui praeparandi gratia ad possessionem venerit, ⌜multandi⌝ expellendi habea(t) facultatem nec crimen aliquod pertimescat, cum (sibi) arbitrium ultionis suae sciat esse concessum rec(teque) sacrilegium ⌈ arceat qui primus invenerit. Administra(n)tem vero eiusque officii proceres, quorum praece(p)to inhibitam personam ad agrum aliquem destin(a)rit, in
2 tempore proscribi debere ⌜censemus⌝. Sola(m) sane hospitalitatem sub hac observatione conce(di)mus, ut nihil ab hospite, quod vel hominum vel anim(a)lium pastui necessarium creditur, postuletur omni(um)que sit adceleratum iter atque continuum nec ulli liceat residere, ne diuturnitas conmanentium ulla ex parte praedium vexet. Decem etiam librarum auri multa ferietur, quisquis administrator togatus apparitor ullus aut militans vel iter agens ullo in loco aliquid ab hospite postularit. In tantum enim inhiberi sceleratum morem iubemus, ut ipsis quoque praebentibus inpunitum esse non patiamur, si quid ⌜vel⌝ sponte contra praeceptum nostrum probati fuerint obtulisse. DAT. PRID. ID. IVN. RAV(ENNA) POST CONS. HONORI VIIII ET THEODOSII V AA.

IVST.
⌜ ⌝ *om.*
⌜ ⌝ *om.*
⌈ prior
⌜censuimus⌝
⌜ ⌝ *om.*

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 40, 5.

4 metator] *Iust.*, meta/// (*sic mihi visum est*, mile[s] *Vesme*, mensor *Cuiacius*, men/// *Haenel*) *R* 5 enim *delendum et interpunctio mutanda* 7 crimin (*sic*) R^{b}, crimine R^{a} 9 qui primus inuenerit] *scr.* priusquam uenerit eiusque] ueiusque R^{a} 10 destinauerit *Iust.* 13 omni..|quae *R* 17 uel *del.* postulauerit *Iust.* 19 patimur *R* 20 probati (*vix fuit* probatis) *R* id.] pid. R^{a} conss. *R* 21 theodosio *R* aa.] aa. conss. *R*

VII, 8, 11 (414 Ian. 10).

IDEM AA. PROBO C(OMITI) S(ACRARVM) L(ARGITIONVM). POST ALIA: De hospitalitate iudicum et omnium personarum quid sibi etiam ipse possessor praesumere debeat quave
q. 40 f. 5' censura omnia, quae ad sui dispen|dium pertinebunt, submota sint, iam missa super hac re auctoritas declaravit. PRAELATA LITTERIS AD EVTYCHIANVM PRAEF. VRBI DIE IIII ID. IAN. CONSTANTIO ET CONSTANTE VV CC CONSS.

R

4 etychiarum *R* urbi] *Cuiacius*, fundi *R*

VII, 8, 12 (414 Mart. 3).

[IDEM A]A. HADRIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Africae hoc prospectum est, ut in(f)austa hospitalitatis praebitio tolleretur, nec ⌜pri[v]atum quisque⌝ a domino aedium postulet. ET CETERA. [DA]T. V NON. MART. RAV(ENNA) CONSTANTIO ET CONSTANTE CONSS.

IVST.
⌜balneum quisquam⌝

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 40, 6.

1 hadriano proc. afric *R*, hadriano pp. (*om.* africae) *Iust.*, ppo *iunctae* 7, 4, 33. 6, 29, 11

II, 8, 13 (422 Mart. 3).

[*IDEM AA.*] EVSTATHIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Devotissimos milites ex procinctu (re)deuntes vel proficiscentes ad bella muri novi sa(c)ratissimae urbis singulae turres in pedeplanis suis (s)uscipiant. || Nec aliquis possessorum graviter ferat || *fin.* IVST. qua[*si*] illa dispositione, quae super publicis aedificiis processe[*r*]at, violata, cum privatae quoque domus tertiam partem [*t*]alis rei gratia soleant exhibere. DAT. V NON. MART. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO XIII ET THEOD(OSIO) X AA. CONSS.

R (rectis litteris expressa expleta sunt ex Iust.). — IVST. 12, 40, 7.

1 eustatio *R* deuotissimus *R* 2 bella] *Iust.*, uela *R* turris *R* 4 quae] que *R*

VII, 8, 14 (427 Iun. 22).

[*IM*]PP. THEODOSIVS ET VALENTINIANVS AA. HELIONI PATRICIO ET MAGISTRO OFFICIORVM. Universi cuiuslibet ordinis, cuiuslibet etiam dignitatis, si quidem felicibus pro salute rei publicae expeditionibus occupati aliarum provinciarum aliarumque urbium domiciliis detinemur, propriis domibus nullo vetante pro dignitatibus suis vel praestitis sibi beneficiis perfruantur; si vero secundum communia vota securi intra huius florentissimae urbis tecta residemus, nullius specialiter domum inl(ustri)um quoque, etiamsi ad summa conscenderint fastigia dignitatum, praeter singulas tantum, in quibus eosdem manere constiterit, excusari ab hospitibus praecipimus cessante omni beneficio principali. DAT. X KAL. IVL. CONST(ANTINO)P(OLI) HIERIO ET ARDABVRE VV CC CONSS.

R

1 haelioni *R* 4 detinemur] *Gothofredus*, detinentur *R* prestitis *R* 6/7 conscenderint] *Gothofredus*, conscenderent *R* 7 fastidia *R* 8 omne *R* 9 artabure *R*

VII, 8, 15 (430 Febr. 22).

q. 40 f. 6 | IDEM AA. IOHANNI COM(ITI) ET MAGISTRO OFFICIORVM. Nemo in hac alma urbe, qui propriae domus possessione laetatur, militari sacramento munitus alterius domum infestare pertemptet, sed aut sua contentus abstineat aliena aut certe in suis recipiat, qui in alterius sibi metatum existimat vindicandum. Nec enim videtur esse conveniens, cum inl(ustri)b(us) viris unam, in qua ipsi habitant, domum excusare concessum sit, alios et suas omnibus domus extruere et alienis aedibus inferre molestiam. DAT. VIII KAL. MART. CONST(ANTINO)P(OLI) THEODOSIO A. XIII ET QVI FVERIT NVNTIATVS.

R

1 alma] aliena *R* 2 proprie *R* 3 absteneat *R* 5 uiris] *Cuiacius*, auris *R* 6 extruere] *requiritur* obserare *vel simile voc.*, suis omnes domibus extrudere *Gothofredus* 7 theudosio *R*

II, 8, 16 (435 Mart. 12).

IDEM AA. VALERIO MAGISTRO OFFICIORVM ET EX CONS(VLE) ORDINARIO. Consulares viri binas proprias domos in hac alma urbe ab hospitum molestia habeant sibi inmunes. Sin vero fati munus expleverint adque ad liberos vel parentes, fratres sororesve, uxores etiam domus eorum fuerint delatae, una e duabus aliena sit a metatorum molestia. Sed et si unam quis eorum dereliquerit domum, illa ipsa in memoratorum excusetur personis.
1 His vero, qui praefecturae dignitatem habent aut ipsius apicis administratione aut actu magisteriae militum potestatis aut quod praepositi sacri nostri cubiculi fuerint aut quod

1 consularis uir *R* 2 sibi] *Cuiacius*, si *R* 3 expliuerint *R* uxoris *R* 4 memetatorum *R* 6 habent] *Gothofredus*, *om. R*

honorarios eiusdem praefecturae meruerint codicillos, cum priore lege una domus excusaretur, alterius etiam, si habere in hac alma urbe eos contigerit, dimidiam partem nostra liberalitate, dum in vita versantur, ita excusari decernimus, ut de altera parte dimidia pars tertia hospitibus deputetur: post fata vero si ad parentes liberos fratres q. 40 f. 6' sorores uxoresve fuerint delatae, duas ab una | domo partes ipsis electionem habentibus metatorum molestia liberari, tertiae videlicet partis parte tertia hospitibus praestanda. Aliis sane inlustribus viris, quibus una domus honoris excusatur gratia, hoc praebendum esse censemus, ut, si ipsi decesserint et eorum domus ad supra scriptas personas pervenerint, medietatem domus, quam ipsi elegerint, habeant excusatam, altera videlicet parte dimidia hospitiorum praebitioni in parte tertia subicienda. DAT. IIII ID. MART. CONST(ANTINO)P(OLI) D. N. THEODOSIO A. XV ET QVI FVERIT NVNTIATVS.

R

1 honorarius *R* 1/2 excuisaretur *R*ᵃ 6 prestanda *R* 10 braebitioni *R*ᵇ, brebitioni *R*ᵃ

VIIII. DE SALGAMO HOSPITIBVS NON PRAEBENDO.

Iust. 12, 41.

VII, 9, 1 (340 Aug. 12).

IMPP. CONSTANTIVS ET CONSTANS AA. AD PROVINCIALES. Quicumque propria voluntate eum, quem domum receperit, necessariis rebus, oleo et ligno aliisve huiusmodi voluerit adiuvare, facultatem sibi istius rei sciat esse concessam. Quod si quis contra interdictum nostrum eadem ipsa a vobis violenter voluerit usurpare, interpellandi praepositum habebitis copiam deque iniuria conquerendi liberam facultatem, ut nec spontanea in vobis humanitas retardetur nec contra voluntatem vestram ac patronorum vestrorum q. 40 f. 7 familiaris res adteratur. DAT. | PRID. ID. AVG., ACC. CAPVAE ACYNDINO ET PROCVLO [*CONSS.*].

R

1 constans] honorius *R* 3 rei] re *R* 5 deque] *similiter Gothofredus,* de qua *R* conquaerendi *R* pontanea *R*

VII, 9, 2 (a. 340/361 Oct. 11).

IDEM AA. LEONTIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Ne quis comitum vel tribunorum au(t) praepositorum aut militum nomine ⌈ culcitas lignum oleum a suis extorqueat hospitibus ⌈⌈ nec volentibus, ˹vel magis[*tra*]tibus vel˺ hospitibus in praedictis speciebus aliquid auferan(t), sed provinciales sint nostri ab hac praebitione (se)curi, comitibus tribunis vel certe praepositis militib(us)que gravi vexationi subiacentibus. DAT. V ID. OCT...... CONSS.

IVST.	
⌈ salgami gratia id est	⌈⌈ sed ˹ ˺ *om.*

R (expletur ex Iust.). — IVST. 12, 41, 1.

3/4 nec uolentibus] sed nec uolentibus *Iust.*, nec uitis (inuitis *Cuiacius*) *R* 5 auferant] *Iust.*, auferan[t] (*non* auferat *R*ᵃ) *R* 6 bpraebitione *R*ᵃ 7 uexationis *R*ᵃ oct. consss (*sic mihi visum est,* conss su⌇ *Vesme*) *R*

VII, 9, 3 (393 Iul. 29).

IMPPP. VALENTINIANVS, THEOD(OSIVS) ET ARCAD(IVS) AAA. ABVNDANTIO, STILICHO[*NI*] ET CETERIS COMITIBVS VTRIVSQVE MILITIAE. Nemo milit[*um*] a suo hospite salgami aliquid nomine

2 milit⌇ (militu⌇ *Vesme,* militum *Cuiac.*) *R* salgami] *R*ᵇ, salmi *R*ᵃ

postulet, id est ne lignum aut oleum culcitaeve poscantur. DAT. IIII KAL. AVG. CONST(ANTINO)P(OLI) THEOD(OSIO) A. III ET ABVNDANTIO V̄ C̄ CONSS.

R

1 *aut* ne *aut* ne[c] *R*

VII, 9, 4 (416 Mai. 10).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. AVRELIANO II P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Nullus eorum, qui per quaslibet aedes habitaculi caus[*a*] recepti fuerint, vel oleum et ligna flagitare contendat, nam et sic militibus nostrae sufficient largitates et conlatoribus annua tantummodo semper imminebit indictio. DAT. VI ID. MAI. THEODOSIO A. VII ET PALLADIO VIRO CLARISSIMO CONSS.

R

1 auriliano *R*ª 3 sic] *Cuiacius,* si *R*

q. 40 f. 7'

X. | NE QVIS IN PALATIIS MANEAT.

VII, 10, 1 (405 Iul. 10).

IMPPP. ARCADIVS, HONORIVS ET THEOD(OSIVS) AAA. AD ANTHEMIVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Nulli manendi intra palatia nostra in qualibet civitate vel mansione facultas pateat, sed ea provinciarum rectores et vicarios inl(ustris)simae praefecturae per dioeceses, quas sortiti sunt, maneat cura, ut ab eorum usurpatione, qui in his transeuntes manere consueverant, sacrae domus serventur inmunes, et eorundem provisione nulla ne-
1 glegentia vel senio quatiantur. Quod nisi omni instantia fuerit observatum, triginta libras a vicariis, XX a consularibus seu praesidibus totidemque ab eorum officiis multae nomine profligentur, ita ut ne curiales quidem a condemnatione se cognoscant inmunes
2 futuros. Ii quoque, qui huiusmodi sibi mansionem prava temeritate praesumpserint, si vel dignitate aliqua vel fortunis nituntur, XX librarum auri condemnationi subiaceant:
3 qui humilioris fortunae sunt, exilio tradantur. Equos sane non nostros ab stabulis prohiberi palatiorum supervacuum iudicamus. DAT. VI ID. IVL. ANCYRAE STILICHONE II ET ANTHEMIO CONSS.

R

3 ea] *Gothofredus,* eas *R* 3/4 dioecesis *R* 5 et ... 6 quatiantur *ex* 15, 1 *aberrasse putat Gothofredus temere* 6 quod] *Cuiacius,* quo *R* omnis *R* 8 curiales] *Cuiacius,* cuales *R* cognoscant] *Cuiacius,* cogeant *R* 9 hii *R* praesumpserit *R* 10 uiginti] xxti *R* librasrum *R*ª condemnatione *R* 11 humioris *R* non nostros] *scripsi,* nostros *R* 12 anchyrae *R*

VII, 10, 2 (407 Nov. 23).

IDEM AAA. ANTHEMIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Ordinarii iudices in remotis ab aggere publico civitatibus, si praetoria non sint, metu legis adempto, quae de palatiis lata est, in aedibus, etiamsi palatii nomine nuncupentur, commanendi habeant facultatem. DAT. VIIII KAL. DEC. CONST(ANTINO)P(OLI) HON(ORIO) VII ET THEODOSIO II AA. CONSS.

R

1 aa. *R*

q. 40 f. 8

XI. NE COMITIBVS ET TRIBVNIS LAVACRA PRAESTENTVR.

prestentur *R*. — *Iust*. 1, 47 ne comitibus rei militaris vel tr. l. pr.

VII, 11, 1 (406 Nov. 27).

IMPPP. ARCADIVS, HONORIVS ET THEODOSIVS AAA. ANTHEMIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Omnem vel ex pristini severitate decreti vel ex hoc sacro praecepto, quod sub eadem poena profertur, inquietudinem a curiis et civitatibus praecipimus prohiberi nec ullas privatas ab his succendi balneas ad tribunorum sive ad minorum comitum usus, sed inlustribus tantum viris comitibus ac magistris militum, si tamen id voluerint, concessum esse cognoscant hoc ministerium. DAT. V KAL. DEC. CONST(ANTINO)P(OLI) ARCADIO A. VI ET PROBO V̄ C̄ CONSS.

IVST.

Omnem inquietudinem a curiis et civitatibus praecipimus prohiberi nec ulla privata ab his succendi balnea ad tribunorum vel ducum aliorumve militarium comitum usus nec adaerationem aliquam pro hac causa profligari. Inlustribus enim tantum viris comitibus ac magistris militum, si tamen id voluerint, hoc ministerium indulgemus: dupli poena violatoribus huius sanctionis imminente.

R. — IVST. 1, 47, 1.

3 seuereritate *R*ᵃ 11 constantinopoli] csp. *R*ᵃ

VII, 11, 2 (417 Iul. 28).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. MONAXIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Lege dudum lata, quae omnem licentiam exigendi ab provincialibus lavacra tribunis et comitibus inferioribus denegavit, duces limitis Eufratensis diurnos tremisses pro lignis et balneis exegisse comperimus. Ideoque praecipimus memorati limitis duces, quos abhinc triennio talia sibi contra legem lucra vindicasse constiterit, in duplum ea redhibere et in posterum sub eiusdem poenae metu hanc exactionis licentiam prohiberi. DAT. V KAL. AVG. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO A. XI ET CONSTANTIO II V̄ C̄ CONSS.

R. — Cf. IVST. 1, 47, 1 (*ad l. 1 adlegata*).

2 ab] ad *R* 3 duces] *Gothofredus*, duci *R* | ducis *R* | abhic *R* 4 cō|perimus (*aut* comp. *aut* conp.) *R*

q. 40 f. 8′

|XII. DE COMMEATV.

Iust. 12, 42.

VII, 12, 1 (323 Apr. 28).

[*IM*]P. CONSTANTINVS A. ET C. Ne cui liceat praepositorum ⌜vel decurionum⌝ vel tribunorum cohortium ⌈ quocumque genere cuiquam de militibus a castris atque signis vel his etiam locis, quibus praetendant, discedendi commeatum dare. Si quis vero contra ⌈ legem facere ausus fuerit et militem contra interdictum commeatu dimiserit || atque id temporis nulla eruptio erit, tunc deportatione cum amissione

IVST.

⌜ ⌝ *om*. | ⌈ vel vicariorum et familiarium eorum tempore expeditionis

⌈ hanc

|| *fin*.

1 et c.] etc. *R*, eliano *Iust. (OI)* 3 a castris atque] *Iust*., castris atque a *R* 4 locis quibus] *Iust. (K)*, locis in quibus *Iust. (OI)*, in locis quibus *R* praetendant] *edd*., pertendant *R Iust*. 6 interdictum] *Iust*., indictum *R* dimiserit] *Iust*., demiserit *R*ᵇ, miserit *R*ᵃ

bonorum adficiatur; sin vero aliqua || ⌈barbarorum incursio extiterit et tunc, cum praesentes in castris atque aput signa milites esse debeant, quisquam afuerit, capite vindicetur. DAT. IIII KAL. MAI. SEVERO ET RVFINO CONSS.

|| *redit* | ⌈ eo tempore in quo

R. — IVST. 12, 42, 1.

VII, 12, 2 (379 Oct. 1).

IMPPP. GRATIANVS, VAL(ENTINI)ANVS ET THEODOSIVS AAA. AD SYAGRIVM MAG(ISTRVM) OFFICIORVM. Quicumque de scriniis aut agentibus in rebus vel etiam ex officiis palatinis, his videlicet, qui sacrarum et privatarum remunerationum comitibus obsecundant, sex mensum spatium supra diem commeatus aut iussionem evectionis afuerit, is in inferiorem locum quinque antelatis posterioribus revolvatur, is vero, qui anni vacationem arbitratu proprio iudiciarii praecepti oblitus adsumpserit, a decem post se militantibus transeatur, ac deinde, cum iam aliquis desidia quadriennii officium proprium adire neglexerit, quadraginta de sequentibus postferatur, qui vero ne post quadriennii quidem tempus, militantum non inmerito matriculis auferatur. DAT. KAL. OCT. AVXONIO ET OLYBRIO CONSS.

R. — IVST. 12, 42, 2.

3 uedelicet? *R* 4 mensium *Iust.* 5 reuolutur *R*, deuoluatur *Iust.* 7 quadriennii] *scripsi*, quadriennio *R* 8 de *delendum* nec *Iust.* 9 militantum] *Iust.*, militandum *R* imerito *R*[a]

VII, 12, 3 (395 Iun. 4).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. AD ANDROMACHVM P(RAEFECTVM) V(RBI). POST ALIA: Hi, qui vacationem temporariam, ut saepe adsolet, impetrarint, nihil sibi necessitatis usur-
}.41 f. 1 pent, nullorum actibus misceantur. Quorum si quis post exactum commeatus | diem indultum beneficium morando corruperit, nihil agere intra provinciam possit, intellegens se praeterea praecepto rectoris provinciae ea tenendum leg[*is*] poena, qua desides gradus proprii deminutione [*pu*]niti sunt. DAT. PRID. NON. IVN. MED(IOLANO) OLYBRIO ET PROBINO CONSS.

R

2 impetrarint] *Cuiacius*, impetrari ut *R* 5 leg.. (*sic ego*, legis *Cuiacius*, legū *Vesme* *Krueger) R* poenam *R* 6 proprie *R*

XIII. DE TIRONIBVS.

Iust. 12, 43.

VII, 13, 1 (353 Iul. 6).

IMP. CONSTANTIVS A. AD P(RAEFECTOS) P(RAETORI)O. POST ALIA: Quotiens iuniores exhibendi sunt, non ante probentur, nisi praesentibus decurionibus origo eorum quaeratur, ita tamen, ut decurionibus haec fiducia denegetur, ne forte quis fugiens militiam addito nomine decurionis e militia abscedat: de auxiliaribus sane cuneis minime ducibus licentia concedatur, nisi prius certus redditus iudex rescribat, utrum minime decurio sit: ita ut ab anno decimo et nono ad militiam eligantur. DAT. PRIDIE NON. IVL. CONSTANTIO A. VI ET C. CONSS.

R

1 ā (*spatium*) ad ppō *R* 3 ut de decurionibus *scr.* 4 militiae *R* 5 minime] *scr.* necne *aut del.* 6 constano (*sic*) *R.* — *Propter diem vide ad 6, 27, 1*

VII, 13, 2 (368? 370? Ian. 31).

IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD FORTVNATIANVM. Domum nostram ad exhibenda tironum corpora per eas provincias, a quibus corpora flagitantur, nolumus perurgueri: ceterum sinimus conveniri, in quibus pretia postulantur, · ita ut ex certa prae-
q. 41 f. 1' bitione redituum vicem conces|sionis istius repensemus. DAT. PRID. KAL. FEB. MARCIANOPOLI VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R

1 Fortunatianum] *com. rerum privatarum*

VII, 13, 3 (367 Apr. 27).

IDEM AA. AD MAGNVM VIC(ARI)VM VRBIS ROM(AE). In quinque pedibus et septem unciis usualibus delectus habeatur. DAT. V KAL. MAI. LVPICINO ET IOVINO CONSS.

R

VII, 13, 4 (367 Apr. 27).

IDEM AA. AD MAGNVM VIC(ARI)VM VRB(IS) ROM(AE). Eos, qui amputatione digitorum castra fugiunt, secundum divi Constantini decretum tua sinceritas non sinat manus deformatione defendi, si quidem possint in quacumque rei publicae parte prodesse qui se sponte truncaverunt. DAT. V KAL. MAI. LVPICINO ET IOVINO CONSS.

R

2 secundum] *Cuiacius*, securi dum *R* 3 difendi *R* publice *R*[a] 4 truncauerunt] *Cuiacius*, tranctauerunt *R*[a], tractauerunt *R*[b]

VII, 13, 5 (368? 370? 373? Apr. 26).

IDEM AA. AD VIVENTIVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O GALLIARVM. Si quis ad fugienda sacramenta militiae fuerit inventus truncatione digitorum damnum corporis expedisse, et ipse flammis ultricibus concremetur et dominus eius, qui non prohibet, gravi condemnatione feriatur. DAT. VI KAL. MAI. TREVIRIS VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R

1 qus *R*[a] 2 iinuentus *R*[a] 4 triberis *R*

VII, 13, 6 (370 Sept. 18).

IDEM AA. AD MODESTVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Si oblatus iunior fuerit, qui censibus tenetur insertus, ex eo tempore, quo militiae sacramenta susceperit, proprii census caput excuset ac, si quinquennii tempus fida obsequii devotione conpleverit, uxoriam quoque capitationem merito laborum praestet inmunem, ea scilicet servanda ratione, ut, quam sibi uxorem copulaverat affectu et in priore lare dere-
1 lictam memorarit, inprobata census sarcinam sustineat. Nullus vero tironem vagum aut veteranum possit offerre, cum ad spontaneam singuli militiam propositae inmunitatis commodis invitentur. Circa eos enim legis iubemus valere beneficium, qui indigenas atque

IVST.
Nullus tiro vagus aut veteranus aut censibus obnoxius ad militiam accedat *fin.*

1 *addi debuit* Gratianus 2 insertur *R* 3/4 *fortasse scr.* uxorem quoque a capitatione 4 prestet *R* 5 copulauerat] *Cuiacius*, populauerat *R*, *fortasse scr.* copulatam ante 6 memoraret *R* 7 ueteranum] *R Iust.*, *scr.* ueterani filium *(cf. Hermae vol. 24 p. 248)* posset *R*[a] 9 legis] *Gothofredus*, leges *R*

41 f. 2 ipsius provinciae finibus innutritos vel adfixos censibus vel ad/crescentibus suis obtulerint
iuniores; neque enim convenit [*il*]lum inmunitate gaudere, qui vana oblatione vagi atque
2 fugitivi vel veterani filii statum futurae conventionis inviserit. Quod hactenus decernimus custodiri, ut oblatu[*s*] numerus ex adcrescentibus primitus reparetur ac, si conp[*en*]satio non potuerit convenire neque ex minoribus modus, qui oblatus fuerit, quiverit reparari, ita demum de publicis fascibus hi, qui ex superfluo veni unt, eximantur. [*DAT.*] XIIII KAL. OCT. HIEROPOLI VALENTINIANO ET VALENTE III AA. CONSS.

R. — IVST. 12, 43, 1.

1 innutritus uel adfixus *R* adcrescentibus] *scr.* de adcrescentibus 2 conuent R^a 3 flii R^a statum] *Cuiacius*, statem *R* innriserit] *scripsi*, inriserit R^b, iuisirit R^a actenus *R* 4 oblatus] ablatus *Gothofredus* acriscentibus R^a 5 minoribus] *R*, iunioribus *Cuiacius* oblatus] ablatus *Gothofredus* 6 daemum *R* hii *R*

VII, 13, 7 (375 Iun. 2).

IMPPP. VALENTINIANVS, VALENS ET GRATIANVS AAA. AD MODESTVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Tironum praebitio in patrimoniorum viribus [*po*]tius quam in personarum muneribus conlocetur, ut proto.. munus, quod provinciarum interna depascitur, ab imis, [*ut*] dicitur, radicibus eruatur. Nam inter reliqua vitia haec duo vel maxime intolerabilia iudicamus, quod aurum saepe pro corporibus inmane deposcitur atque advenarum coemptio iuniorum insolentius quam convenit aestimatur. Contra haec sane reperta est et facilitas et commoditas exigendi, cum neque excusari quisquam poterit, ut ante privilegio consueta fuerat hominis vindicatio, nec ullus, qui relevandus fuerit, perpetuae
1 ingravationi addici. Illud etiam similiter definitum est, ut ii tantum a consortibus segregentur, quorum iugatio ita magna est, ut accipere non possit adiunctum, cum pro suo numero in exhibendo tirone solus ipse respondeat. Inter quos vero possessionis exiguae necessitas coniunctionem postulat, functionis annorum et praebitionis vicissitudo servetur, quippe ut senatores ceterique, qui primo anno et suo et consortis nomine tiro-
41 f. 2' nem dederint, insequenti vice habeantur immunes illique in praebitione | succedant, a quorum conventione fuerit ante cessatum. Quem ordinem, cum corpora postulantur, conveniet custodiri. Sin vero aurum fuerit pro tironibus inferendum, unumquemque pro
2 modo capitationis suae debitum redhibere oportet. Ne aliquid dubium relinquatur, et solidorum numerum, qui temonario inferendus est, designamus, ut, sive senator honoratus principalis decurio vel plebeius tironem suo ac sociorum nomine ex agro ac domo propria oblaturus est, ita se a coniunctis accepturum solidos noverit, ut integri pretii modus in triginta tantummodo et sex solidis colligatur, ut deducta portione, quae parti ipsius con-
3 petit, reliquum consequatur, sex tironi gratia vestis ac sumptuum praebiturus. Ipsorum etiam, qui militaturi sunt, privilegiis accedentibus facilius devotio provocatur, videlicet ut universi, qui militaria sacramenta susceperint, eo anno, quo fuerint numeris adgregati, si tamen in suscepto labore permanserint, inmunes propriis capitibus mox futuri sint. Conpletis vero quinque annorum stipendiis qui comitatensibus numeris fuerit sociatus, patris quoque et matris nec non et uxoris suae capitationem meritis suffragantibus excusabit. Ii vero, qui in ripa per cuneos auxiliaque fuerint constituti, cum proprio capite uxorem suam tantum post quinque annos, ut dictum est, praestent inmunem, si tamen eos censibus constiterit adtineri. Et quia publica utilitas quoque cogi-

3 PROT° .. (*sic ego*, PROTO ... *Krueger*, PRONI *Vesme*) *R*: *tam* prototypiae *quam* protostasiae *vocabulum in versu extremo mutilo spatium excedit capax litterarum fere duarum* interna] nterna R^a 6 coemtio *R* aestiamatur R^a 8 consuetas *R* uendicatio *R* 9 ingrauationi] *Cuiacius*, ingrauationis *R* hii *R* 11 possessiones *R* 12 functiones *R* praebitiones *R* uicessitudo R^a, necessitudo R^b 13 suo] *Cuiacius*, suae *R* 14 habiantur R^b, abiantur R^a succedan R^a 17 capitationes s. dibitum *R* oportet] oportet et *Cuiacius* 18 ut] ud R^a 20 acceptorum *R* nuuerit R^a praetii R^b, praetiip R^a 21 et] es R^a quae] que R^a 22 relicum R^a uesties *R* 23 priuilegibus *R* prouocatur] R^a, prouocatior R^b 24 eo anno] *fortasse scr.* ab eo anno fuerit *R* 25 permanserit R^a 28 excusauit *R* hii *R* 29 ut] u R^a 29/30 prestet inmune *R* 30 attineri R^a

tanda est, ne sub hac indulgentia insertae capitationis numerus minuatur, ex incensitis adque adcrescentibus in eorum locum, qui defensi militia fuerint, alios praecipimus subrogari. DAT. IIII NON. IVN. ANTIOCHIAE POST CONSVLATVM GRATIANI A. III ET EQVITII VIRI CLARISSIMI.

R

1 insertae (-te R^a)] *fortasse scr.* insertae censibus numeruis R^a incensitis] *sic ad 10, 23, 1 Cuiacius*, incessibus *R* 2 praecipimus] *Gothofredus*, praecepimus *R* 3 anthiociae *R* 3/4 *post* clarissimi *add.* conss. *R*

VII, 13, 8 (380 Ian. 29).

q. 41 f. 3 | IMPPP. GRATIANVS, VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. EDICTVM AD PROVINCIALES. Inter optimas lectissimorum militum turmas neminem e numero servorum dandum esse decernimus neve ex caupona ductum vel ex famosarum ministeriis tabernarum aut ex cocorum aut pistorum numero vel etiam eo, quem obsequii deformitas militia secernit, nec tracta de ergastulis nomina. Poenam etenim gravis dispendii nulla excusatione fugit[*u*]ri sunt, si hoc cuiusdam indicio inlustribus viris magistris equitum peditum fuerit intimatum. Sed cum illum animadversio dura damnavit offerentem, tum triplicata nobilioris tironis fatigabit inlatio. DAT. IIII. KAL. FEB. CONST(ANTINO)P(OLI) GRATIANO A. V ET THEODOSIO A. I CONSS.

R

2 optimos *R* nomero R^a 4 quem] quae *R* 5 numina *R* fugituri] subituri *Haenel* 6 cusiusdam R^a, cuiusquam *Gothofredus* aequitum *R* 7 tum] *addidi, om. R* 7/8 nobilioris tirones R^a 8 fatigauit *R* dat.] *scr.* pp, *nam Theodosius tum fuit Thessalonicae*

VII, 13, 9 (380 Apr. 26).

IDEM AAA. NEOTERIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Ex opportunis regionibus supplementa numeris mansuetudo nostra decrevit agitari: in id delectos quosque viros atque ab omni suspicione pravitatis alienos iussimus destinari. In his, si male se gesserint, corrigendis non mediocrem fore denuntiamus severa animadversione sententiam, cum iudices supplicium existimationis extremum et ultio inexpiabilis exceptura videatur, ne his quidem provincialibus temperatura, quos in officium ministeriumque praedarum vel capiendi ubertas vel formido simulata deduxerit. P(RO)P(OSITA) VI KAL. MAI. ANTIOCHIA GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS.

R

1 aa. *R* neotereio R^a oportunis *R* supplimenta *R* 2 ueros R^a

---

VII, 13, 10 (381 Sept. 5).

IDEM AAA. EVTROPIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Qui spurca amputatione digiti usum declinat armorum, non evadat illa quae vitat, sed insignitus macula ferat inpositum militiae laborem qui declinaverit dignitatem. Ipsis quin etiam provincialibus, qui ex horum ausis iuniorum saepe patiuntur penuriam praebendorum, haec optio inmobilis de-
q. 41 f. 3' cernatur, ut tempore | dilectus agitandi, ubi conmune coeperint conveniri, duos mutilos iuniores pro uno integro eminentiae tuae dispositionibus offerant. DAT. NON. SEPT. HADRIANOPOLI EVCHERIO ET SYAGRIO CONSS.

R

1 aaa.] aa. *R* spurcam *R* 1/2 digiti usum declinat] *sic fere Cuiacius*, digitudeclinaturus *R*: *possis temptare* digit[i rem publicum fraudat usum] declinaturus armorum 4 paenuriam *R* 5 delectus *R* conmune] in commune *Gothofredus*

[, 13, 11 (382 Mai. 15).

IDEM AAA. Quisquis mancipium iuris alieni in tirocinium militiae ˹duxerit offerendum˺, convictus ac proditus auri libram aerario nostro cogatur inferre ⌈. DAT. ID. MAI. TYRO METROPOLI, P(RO)P(OSITA) BERYTO ANTONIO ET SYAGRIO CONSS.

IVST.
˹scribi curaverit˺

⌈ mancipio scilicet domino, si factum ignoraverit, reddendo

R. — IVST. 12, 43, 2.

1 aaa] āā *R*, aa. eutropio pp *Iust. errore, cum leges ad Eutropium datae recte testatae omnes sint a. 380 vel 381* 2 tirocinio *Iust.* | 5 byrito *R* syagri *R: intellege edictum a praefecto praetorio missum esse Tyrum, inde Berytum ibique propositum.*

'II, 13, 12 (397 Iun. 17).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. HYPERECHIO COM(ITI) R(ERVM) P(RIVATARVM). Publica suasit utilitas iuniores in arma conscribere, ideoque ne patrimonium quidem nostrum a praestatione praesenti inmune esse patimur. Igitur per omnes provincias, per quas res nostra distenditur, ex patrimonio sacro maturitate qua convenit praeberi volumus iuniores. DAT. XV KAL. IVL. MED(IOLANO) CAESARIO ET ATTICO VIRIS CLARISSIMIS CONSS.

R

1 hyperechio] *sic 10, 1, 14,* sperechio *R* 2 iunioris *R* 3 prestatione *R* per] rer *R* | 4 iunioris *R* 5 et ttico *R*ᵃ

VII, 13, 13 (397 Sept. 24).

IDEM AA. THEODORO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Amplissimi ordinis petitionibus adnuit nostra clementia, ut pro tironibus pretia inferantur. Damus itaque optionem, ut quod conducibile senatui videtur eligendi habeat potestatem, id est aut tirones aptos officiis militaribus praestent aut pro singulis viginti quinque solidos numerent post initam videlicet sumptuum rationem et vestium et pastus. Quod si aurum dare maluerint, mox ad nostrum aerarium deferatur. DAT. VIII KAL. OCT. PATAVI CAESARIO ET ATTICO VIRIS CLARISSIMIS CONSS.

R

4 praestent aut] *Cuiacius,* praetentauit *R* quenque solidos nemerent *R* 6 nostram *R*ᵃ | deferetur *R*ᵃ

VII, 13, 14 (397 Nov. 12).

IDEM AA. MINERVIO C(OMITI) R(ERVM) P(RIVATARVM). Aeternae urbis merita reverendam nobis amplissimi senatus efficient voluntatem. Ideoque pro tironibus in corporibus postulatis pretia conferri iubemus ab amplissimo ordine.
1 Quod in fundis etiam perpetuariis nostrae rei privatae servari praecipimus. DAT. PRID. ID. NOV. CAESARIO ET ATTICO CONSS.

R

2 effeciet *R*

[I, 13, 15 (402 Dec. 6).

41 f. 4 | IDEM AA. DECIO P(RAEFECTO) V(RBI). Ad conlationem iuniorum eos tantum oportet adtineri, quos constat dignitates legitimas beneficiis consecutos, non tamen si iusta privilegia suffragantur. DAT. VIII ID. DEC. RAV(ENNA) ARCADIO A. V ET HONORIO A. V CONSS.

R

1 *requiritur* idem AA. et Theodosius A. 2 consecutus *R* si] *addidi, om. R*

VII, 13, 16 (406 Apr. 17).

IMPPP. ARCADIVS, HONORIVS ET THEODOSIVS AAA. PROVINCIALIBVS. Contra hostiles impetus non solas iubemus personas considerari, sed vires, et licet ingenuos amore patriae credamus incitari, servos etiam huius auctoritate edicti exhortamur, ut quamprimum se bellicis sudoribus offerant, praemium libertatis, si apti ad militiam arma susceperint, pulveratici etiam nomine binos solidos accepturi: praecipue sane eorum servos, quos militia armata detentat, foederatorum nihilo minus et dediticiorum, quoniam ipsos quoque una cum dominis constat bella tractare. DAT. XV KAL. MAI. RAV(ENNA) ARCADIO A. VI ET PROBO VIRO CLARISSIMO CONSS.

R

3 quamprimum] *scripsi,* cumprimum *R* 7 xu] xiii *iungenda*

VII, 13, 17 (406 Apr. 19).

IDEM AAA. PROVINCIALIBVS. Provinciales pro inminentibus necessitatibus omnes invitamus edicto, quos erigit ad militiam innata libertas. Ingenui igitur, qui militiae obtentu arma capiunt amore pacis et patriae, sciant se denos solidos patratis rebus de nostro percepturos aerario, quibus tamen ternos ex summa supra dicta iam nunc solidos praeberi mandavimus, nam optimos futuros confidimus, quos virtus et utilitas publica necessitatibus obtulit. DAT. XIII KAL. MAI. RAV(ENNA) ARCADIO A. VI ET PROBO CONSS.

R

3 tapiunt *R*ᵃ patratis] *scripsi,* paratis *R* 5 futurus *R* 6 xiii] xu *iungenda* acadio *R*ᵃ

VII, 13, 18 (407 Mart. 22).

IDEM AAA. STILICHONI COM(ITI) ET MAGISTRO MILITVM. Iuniorum conlat[i]one, vel qui proxime in pretio ab honoratis pro rerum necessitate petiti sunt vel si umquam tale aliquid rei publicae ratio flagitaverit, inmunes haberi oportere decernimus, qui militiae
q. 41 f. 4' praerogativa ad tribunatus | praepositurasve pervenerint. DAT. XI KAL. APRIL. HONORIO VII ET THEODOSIO II AA. CONSS.

R

4 honorio uii] honorio iiii *R* (*cf.* 7, 20, 13)

VII, 13, 19 (408 Nov. 25).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. COM(ITI) S(ACRARVM) L(ARGITIONVM). Tirones in scholis loco semper posteriore ponantur. Nec enim patimur quemquam celsiorem gradum obtinere, nisi cui et laborum adsiduitas et stipendiorum prolixitas suffragatur. DAT. VII KAL. DEC. RAV(ENNA) BASSO ET PHILIPPO CONSS.

R. — IVST. 12, 43, 3.

2 sholis *R*ᵃ

VII, 13, 20 (410 Febr. 8).

[*IDEM*] AA. MACEDONIO C(OMITI) R(ERVM) P(RIVATARVM). Tirones tricenis solidis aestimatos ab omnibus officiis iudicum Africae, exemplo praecedentis temporis, postulamus; quod simul etiam ab honoratis memoratarum provinciarum nec non Sardiniae Siciliae et Corsicae. Eos sane honores excipi ab his conveniet, quibus aut praesenti tempore publi-

1 machedonio *R* 2 temporis (-res *R*ᵇ) ... 3 honoratis] *om. R*ᵃ 2/3 postulamus quod] *scr.* postulamus postulamusque *similiterve* 4 eos sane honores excipi ab his] eo sane onere excipi *scr. (similiter Gothofredus)*

cum munus iniunctum est aut in Italiae sive urbis solo barbara vastitate depulsi sunt. DAT. VI ID. FEB. RAV(ENNA) VARANE V̄. C̄. CONS.

R

1 aut] aut qui *Gothofredus* solo] *scr.* solum 2 conss. *R*

,21 (416 [?] Ian. 30).

[*IDEM*] AA. HADRIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Tempore tironatus eorum procuratores, qui refugas occultandos putaverint aut non ipsi sponte produxerint, in iudicio praesententur ac poenas veluti rebelles ac decretorum temeratores conpellantur exsolvere. DAT. III KAL. FEB. THEODOSIO A. VII ET PALLADIO V̄. C̄. CONSS.

R

2 putauerit *R* 3 reuelles *R* 3/4 *reliquae leges ad Hadrianum praefectum datae annum* | *414 non excedunt*

,22 (428 Febr. 25).

IMPP. THEODOSIVS ET VALENTINIANVS AA. VOLVSIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Mansura in saeculum auctoritate praecipimus proconsularis provinciae non eandem sacerdotalium, quae est de ceteris, in praebendis tironibus habendam esse rationem. Non inique si quidem ea potissimum ab hoc officio provincia videtur excepta, quae omnium intra Africam provinciarum obtinet principatum cuiusque maioribus sacerdotes fatigantur expensis, in quarum solacium indemnem esse convenit dignitatem. DAT. V KAL. MART. RAV(ENNA) FELICE ET TAVRO V̄V̄. C̄C̄. CONSS.

R

2 eadem *R* 5 cuiusque] *Cuiacius*, cuiuscumque *R*

f. 5

|XIIII. DE BVRGARIIS.

4,1 (398 Febr. 19).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. VINCENTIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. POST ALIA: In burgariis eadem volumus observari, quae de mulionibus lex nostra praecepit, ut ii quoque, qui intra Hispanias vel in quibuscumque locis ausi fuerint burgarios vel sollicitare vel receptare, eodem modo teneantur, similisque eos, qui publicis vestibus deputatos sollicitaverint vel receperint, et de coniunctione et de agnatione et de peculiis et de cunctis rebus quas in illis deprehendimus poena cohibeat. DAT. XI KAL. MART. MED(IOLANO) HONORIO A. IIII ET EVTYCHIANO CONSS.

R

2 hii *R* 6 depraehendimus *R* xi] xii *iuncta* 8, 5, 58.

XV. DE TERRIS LIMITANEIS.

5,1 (409 Apr. 29).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. GAVDENTIO VIC(ARI)O AFRIC(AE). Terrarum spatia, quae gentilibus propter curam munitionemque limitis atque fossati antiquorum humana

2 munitionemquae *R*

fuerant provisione concessa, quoniam conperimus aliquos retinere, si eorum cupiditate vel desiderio retinentur, circa curam fossati tuitionemque limitis studio vel labore noverint serviendum ut illi, quos huic operi antiquitas deputarat. Alioquin sciant haec q. 41 f. 5' spatia vel ad gen|tiles, si potuerint inveniri, vel certe ad veteranos esse non inmerito transferenda, ut hac provisione servata fossati limitisque nulla in parte timoris esse possit suspicio. DAT. III KAL. MAI. RAV(ENNA) HONORIO VIII ET THEOD(OSIO) III AA. CONSS.

R

2 retenentur *R*a tuitionemquae *R* 4 certa *R*

VII, 15, 2 (423 Mart. 7).

IDEM AA. ASCLEPIODOTO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O ET CONS(VLI) ORDINARIO. Quicumque castellorum loca quocumque titulo possident, cedant ac deserant, quia ab his tantum fas est possideri castellorum territoria, quibus adscribta sunt et de quibus iudicavit antiquitas. Quod si ulterius vel privatae condicionis quispiam in his locis vel non castellanus miles fuerit detentator inventus, capitali sententia cum bonorum publicatione plectatur. DAT. NON. MART. CONST(ANTINO)P(OLI) ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS.

R. — IVST. 11, 60, 2.

2 quia] *Iust.*, qui *R* 6 non.] *R*, u non *Iust. (Cui.)*

XVI. DE LITORVM ET ITINERVM CVSTODIA.

Iust. 12, 44.

VII, 16, 1 (408 Dec. 10).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. THEODORO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Hostis publicus Stilicho novum adque insolitum reppererat, ut litora et portus crebris vallaret excubiis, ne cuiquam ex Oriente ad hanc imperii partem pateret accessus. Huius iniquitate rei moti et ne rarior sit diversarum mercium commeatus, praecipimus hac sanctione, ut q. 41 f. 6 litorum desistat ac portuum perniciosa custodia et eundi | ac redeundi libera sit facultas. DAT. IIII ID. DEC. RAV(ENNA) BASSO ET PHILIPPO CONSS.

R

2 repperat *R* 3 ad ahanc *R*a 4 desinat *scr.* hac] ac *R*a

VII, 16, 2 (410 Apr. 24).

IDEM AA. ANTHEMIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Omnes stationes navium portus litora, omnes abscessus provinciarum, abdita quin etiam loca et insulae tuae magnificentiae dispositione sollerti custodiantur indagine, ut nullus vel vi vel clam, vel aperto vel etiam occulto nostri possit imperii regiones inrepere, qui non aut interiectis prohibeatur obicibus aut, cum accesserit, ilico teneatur, nisi sacros apices a domino patruo meo Hon[o]rio ad me perferre apertissima ratione monstraverit: cum eadem diligentia observando, ut, si ad alium quemquam a memorato principe dixerit habere affatus, portitore detento sacrae litterae cum omnibus chartis signatae ad meam clementiam transmittantur. Hoc enim et tyrannici furoris et barbaricae feritatis occasio persuadet et inter me domnumque et patruum meum Honorium vicissim recurrente admonitione convenit. DAT. VIII KAL. MAI. CONST(ANTINO)P(OLI) VARANE V C CONS.

R

2 addita *R* 3 costodiantur *R*a 4/5 ubicibus *R*a 7 abere *R* 8 sacraere littere *R*a | hoc] oc *R*a 9 tyrannci *[sic]* furores *R*a feretatis occ. persuadit *R*

[I, 16, 3 (420 Sept. 18).

IDEM AA. EVSTATHIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Saluberrima sanctione ⌜decrevimus⌝, ne merces inlicitae ad nationes barbaras deferantur, et quaecumque naves ex quolibet portu seu litore dimittuntur, nullam concussionem vel damna sustineant, ⌈ gestis apud defensorem locorum praesente protectore seu duciano, qui dispositus est, sub hac observatione confectis, ut, et ad quas partes navigaturi sunt et quod nullam concussionem pertulerunt, apud acta deponant:	IVST. ⌜censemus⌝ ⌈ ita tamen, ut earum naucleri deponant, in quam provinciam ituri sunt, ut hoc manifestato nulla contra eos postea indignatio seu concussio procedat *fin.*

quorum authenticum nauclerus sive mercator habebit scheda apud defensorem manente. DAT. XIIII KAL. OCT. CONST(ANTINO)P(OLI) D. N. THEODOSIO A. VIIII ET QVI FVERIT NVNTIATVS.

R. — IVST. 12, 44, 1.

1 eusthatio *R* 2 mercis *R* 3 notationes *R* 5 dimittuntur] *Iust.*, demittuntur *R* damno *R* 10 depunant R^a 11 scheda] schia *R*

41 f. 6'
II, 17, 1 (412 Ian. 28).

XVII. DE LVSORIIS DANVVII.

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. CONSTANTI MAGISTRO MILITVM PER THRACIAS. Nonaginta recenti fabricatione contextas, decem his adiectas ex veterum reparatione lusorias limiti Mysiaco, centum vero decem novas additis antiquarum instauratione quindecim Scythico, qui in latius diffusiusque porrigitur, sub hac deputari condicione sancimus, ut per singulos annos veterum renovatione curanda quattuor iudiciariae in Mysiaco limite et decem agrarienses, in Scythico vero quinque iudiciariae et duodecim agrarienses novae de integro constructae instrumentisque suis universis armatae ducis instantia apparitionisque eius periculo contexantur, ut hoc supplemento per septennium integri numeri constituti reparatio maturetur, sublimitate tua pro sua industria disponente, unde earum contextio vel constructio debeat procurari. Quod quidem iam recte credimus constitutum nobisque indicari praecipimus. Nam si memoratus lusoriarum numerus cum omni suo instrumento non fuerit apparatus, dux quidem, cuius tempore dispositio fuerit ista neglecta, triginta librarum auri, officium vero eius qninquaginta procul dubio multabitur, etiam sublimitatis tuae officio quinquaginta libras auri condemnationi subiciendo, si non per singulos annos aut conpletum numerum aut certe neglegentia praetermissum magisteriae potestati suggesserit. Illo nihilo minus observando, ut, istis secundum dispositionem tuae praestantiae ad belli aleam praeparatis adque in conflictus specula munitissimam stationem vel discursus opportunitatem deligentibus hae dumtaxat, quaecumque ex veteribus fuerint reformatae, transvectioni speciei annonariae secernantur. DAT. V KAL. FEB. CONST(ANTINO)P(OLI) D. N. THEOD(OSI)O A. V. ET QVI FVERIT NVNTIATVS.

R

1 trachias *R* 2 lusurias *R* 4 in *del.* sanccimus *R* 5 limete *R* 6 scytico *R* noue *R* 7 duces R^a 8 supplimento *R* 11 praecipemus R^b, praeipemus R^a lusuriarum *R* 12/13 neclecta *R* 13 trigenta R^a 14 condemnatione *R* 15 singulus R^a 16 potestatis *R* obsseruando R^a 17/18 munitissimam stationem vel discursus opportunitatem deligentibus] *scripsi*, munitissima statione u. d. opportunitate delegintibus *R* 18 hae] *Gothofredus*, ac R^a, hac R^b 19 ferint R^a 20 d. n.] p. dn. R^a

q. 41 f. 7 | ## XVIII. DE DESERTORIBVS ET OCCVLTATORIBVS EORVM.

Iust. 12, 45.

VII, 18, 1 (365 Mart. 26).

IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. EDICTA DVO PER ITALIAM ET ALPES. Unusquisque, apud quem desertor fuerit deprehensus, si plebeiae et humilioris condicionis est, metalli se sciat supplicio puniendum, qui autem superioris cuiuscumque loci dignitatisve sit, media se bonorum parte cognoscat esse multandum. In hac poena sit et officium uniuscuiusque iudicis, quod forte desertores in consortio sui probatos habet nec eos prodit. DAT. VII KAL. APRIL. MED(IOLANO) VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R

2 depraehensus *R* 3 poniendum *R*

VII, 18, 2 (379 Iul. 2/5).

IMPPP. GRATIANVS, VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. AD HESPERIVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Actor eius fundi, in quo alienigena vel idoneus militiae vel ante iam traditus latuerit, ultima flammarum animadversione consumatur. Hoc interim nos constituisse sufficiat, nam si parum profecerit in servos interminatio constituta, in dominos peccatum deinceps emendatura decernet. DAT. VI NON. IVL. AQVILEIA AVXONIO ET OLYBRIO $\overline{VV}$ $\overline{CC}$ CONSS.

R

4 domonus R^{a} 5 decernet] *scripsi*, decernat *R*, decurrat *Gothofredus* ui] iii *iuncta 13, 1, 11* | auxonio] R^{b}, uxonio R^{a}

VII, 18, 3 (380 Apr. 29).

IDEM AAA. NEOTERIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Si temonarius prodiderit desertorem, protostasiae onere biennio relevetur. P(RO)P(OSITA) III KAL. MAI. ANTIOCHIAE GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS.

R

2 reuetur R^{a} anthiociae *R*

VII, 18, 4 (380 Iul. 15).

IDEM AAA. AD SYAGRIVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Si quis latebram praebuerit desertori, possessionis, in qua latuerit, amissione multatus etiam graviorem sententiam pertimescat. Porro actorem flammis subiciendum esse non dubitet, qui in perniciem fortasse domini aut sceleris participatione confovit aut dissimulatione neglexit. At vero || si desertorem
1 servus prodiderit, libertate donetur; || si ⌈ mediocris loci ingenuus, immunitate potiatur. Neque solum ˹eos˺ loqui-
2 mur, | qui proxime signis felicibus adplicati militiae rudi-
q. 41 f. 7' menta timuerunt, verum ⌈ qui stipendiis militaribus degenerem

IVST. 7, 13, 4
|| Si . . . donetur
IVST. 12, 45, 1
|| ⌈ quis autem desertorem prodiderit | ˹de his˺
⌈ etiam

1 aaa] aa *R* 3 dubitet] *scr.* dubites 4 aut sceleris] *requiritur* scelus aut 5 neclexit *R* | at] ad *R* 6 seruos *R* libertatem *R*

3 latebram praebuisse monstrantur. Desertor autem habebitur, quisquis belli tempore aberit a signis. Horum qui sponte processerit, peccati anterioris supplicium non timebit. Sin vero flagitiosa ignavia delitescat, per eum, in cuius domo fuerit, invigilantibus ⌐forinsecus¬ quoque officiis publicis, ubicumque correptus severitati iudicis offeratur, degeneri morte
4 gladium subiturus. Si autem rector provinciae propositam severitatem vel gratia vel dissimulatione distulerit, patrimonii atque existimationis damno subiciatur et in officii primores capitaliter vindicetur. P(RO)P(OSITA) ID. IVL. ROM(AE) GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS.

⌐extrinsecus¬

R. — IVST. 7, 13, 4. 12, 45, 1.

1/2 haberit *R*[a] sint *R*[a], sit *R*[b] 3 anteriores *R* 4 sin] 6 iudiciis *R* degeniri *R* | 7 siueritatem *R* 8 exestimationis *R* 9 primoris *R* indicetur *R*[a] u] ui *R*

5 (381 Ian. 16).

IDEM AAA. NEOTERIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Si quis forte desertorem agro tectoque susceperit atque aput se diu passus fuerit delitiscere, actor quidem vel procurator loci, qui hoc sciens prudensque conmiserit, capitali supplicio subiugetur, dominus vero, si huius rei conscius fuerit, praedii, in quo latuerit desertor, amissione puniatur. DAT. XVII KAL. FEB. EVCHERIO ET SYAGRIO VIRIS CLARISSIMIS CONSS.

R. — IVST. 12, 45, 1.

1 aa. neotherio *R* agro] gro *R*[a] 2 dilitiscere *R* auctor *R*[a] qui] *Iust.*, *om. R* 3 dominus] don(?) *scribere coepit, mox correxit R* 4 uius *R*[a] in] *Iust.*, iri *R* amisicne *R*

6 (382 Apr. 2).

IDEM AAA. AD SEVERVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Desertorum iugiter pretia vindicamus, quos intra annui temporis metas inter ipsa traditionis exordia deseruisse constiterit. Ipsorum quippe est providentiae, quos huiusmodi munus amplectitur, militaturis potius
1 quam fugacibus instruere necessaria supplementa. Si vero in desertoribus occulendis actorum scelus atque conmissum sit, flammis scelera puniantur. Si dominum quoque conscientia talis involverit, praediis, quae latebram praestiterunt, sacro patrimonio vindi-
8 catis gravioris exitii dominum quoque | casus involvat. P(RO)P(OSITA) ROM(AE) IIII NON. APRIL. ANTONIO ET SYAGRIO CONSS.

R

1 aaa.] aa. *R* ppo] *vide ad 6, 6, 1* 2 traditiones *R*[a] constitirit *R* 4 supplimenta *R* disertoribus *R* occulendi *R*[a] 5 scelus *R*[a] atque *delendum* 6 prestiterunt *R* 7 grauiori *R*

7 (383 Iul. 12).

IDEM AAA. CONSTANTIANO VIC(ARI)O DIOECESIS PONTICAE. Quisquis in fundo suo desertores vel latrones habere se meminerit, nisi eos ex die constitutionis emissae in sex menses prodiderit aut conprehensos etiam severitati iudiciariae obtulerit, sciat dissimulatione convictus fundum ipsum, in quo praedicti postea potuerint inveniri, fisci nostri viribus
1 esse nectendum. Quod si forte contigerit, ut inscio domino memorati latuisse videantur, pari constituti temporis dimensione servata actores capite damnentur. Quam con-

1 aaa.] aa. *R* constantiano] *reliquae constitutiones ad hunc vicarium datae*, constantino *R* 2 hebere *R* in] intra *Seeck* 3 conprehensus *R* in dissimulatione *requiritur* 5 contegerit *R* 6 conconstituti *R*

dicionem et circa actores rerum nostrarum volumus custodiri. DAT. IIII ID. IVL. CONST(AN-TINO)P(OLI) MEROBAVDE II ET SATVRNINO CONSS.

R

VII, 18, 8 (383 [391?] Febr. 27).

IDEM AAA. AD FLAVIANVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Quisquis desertorem vel a se
receptum vel in suo latitantem cognoscit, nisi eum ex die publicati huius edicti intra
duos menses adhibita inquisitione correptum ordinario iudici offerre curaverit, detectus
in crimine pro qualitate ordinis atque personae incurrat in legem. Et si quidem potuerit
corporali iniuriae subiacere, servata ex iure substantia et fustibus coerceatur vel metallo
operi publico deputetur et nonnumquam se ulterius erigente censura exilio perpetuae
relegationis plectatur. Quod si eiusmodi fortasse fuerit, ut iniuria corporali intuitu ge-
neris aut honoris excipiatur, non procrastinata auctoritate sententiae per singula capita
eorum, quos contra interdictum retinere atque occultare non timuit, denos iuniores
1 maxime idoneos militiae offerat aut quinquaginta pondo argenti restituat. Quod si
q. 41 f. 8' procurator possessionis sive actor vel etiam | colonus latebram desertori domino igno-
rante praestiterit, detectus in crimine capitali supplicio mancipetur. Ceteros quoque
similis conscientiae exemplum triste deterreat illorum: tantummodo probationibus evi-
2 denter ostensis innoxiis relinquatur habitatio, quos iam dudum fiscus adaeravit. Ob-
lati autem iudicibus, nisi in contigua quacumque provincia vel tuae praestantia potes-
tatis vel ii dumtaxat ordinis militaris viri, qui possint de capite eorum ferre sententiam,
degere videbuntur, interrogati et severitati necessariae subiaceant et ad sinceritatem
tuam per ordinarii iudicis exsecutionem vel officia rectoris dirigantur cum prosecutione.
ET CETERA. DAT. III KAL. MART. MEROBAVDE II ET SATVRNINO CONSS.

R

1 aa. *R* 4 ordinis atque] *Gothofredus,* ātque *(sic)* ordinis *R,* atque ordine *Beck* 5 cohERceatur *R* 5/6 metalloperi *R*, metalli operi *Haenel* 6 ulterius] *Gothofredus,* alterius *R* 7 relelationis *R* 8 excipitur R^a proscrastinata R^b, proscarastinata R^a auctortate R^a 11 procuratur R^a 13 similis] *Cuiacius,* similes *R* 14 quos] *fortasse scr.* quam 15 contigua] *Gothofredus,* continua *R* 16 hii *R* ordinis militaris] *Gothofredus,* ordines militares *R* 17 et seueritati] esse ueritati R^a sincceritatem R^a 18 exsecutione *R* dtrigantur R^a. — *Constitutiones duae directae ad Flavianum* $\overline{ppo}$ *(cf. C. I. L. VI, 2783:* praef. praet. Italiae Illyrici et Africae iterum*) subscriptae a. 382 Aug. 18 (9, 40, 13) et 383 Febr. 27 (7, 18, 8 + 9, 29, 2) perperam interponuntur, ut exposuit Tillemontius (Gratian. not. 19. 21) inter constitutiones datas ad Syagrium a. 380—382 Aug. 30 et Hypatium a die 382 [Apr. 13?] Dec. 3—383 Mai. 7. Referendae igitur erunt ad praefecturam eius secundam a. 391 et 392. Alteram constitutionum illarum praeterea viri docti consentiunt spectare ad caedem Thessalonicensem a. 390 paenitentiamque de commisso scelere Theodosii eodem anno actam, quo ipso tempore (certe iam principio a. 391) Flavianum constat fuisse praefectum praetorio.*

VII, 18, 9 (396 Apr. 26).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. AD POPVLVM. Quisquis in domo patrimoniove suo
vel qualibet abstrusa et longissime a se possessione discreta desertorem latere cognoscit,
ad eos, quibus cura indagandi mandata est vel, si forte defuerint, ad rectorem provinciae
protinus spontanea oblatione deducat veniam delicti veteris habiturus. Exactis enim
quattuor mensibus, postquam edictum nostrum intra eam urbem, quam quisque habitat,
fuerit publicatum, si quis noluerit moderationi praesentis oboedire praecepti, haec in
eum poena inponetur, ut et qui occultatus fuerit eruatur et latebrae auctor pro uno de-
sertore vel duas praeter eum auri libras vel duos iuniores militaris roboris ac staturae
1 cogatur fisco abscisa spe totius defensionis inferre. Et quoniam plurimos cognovimus,
q. 42 f. 1 priusquam victricibus aquilis sociarentur, vel illuc, unde electi fuerant, vel quo | placuerit

2 qualiuet *R* abstrusa] *Gothofredus,* obstrusa *R* longissimae *R* decreta R^a 4 habeturus *R* 8 uel duas praeter eum] *scripsi,* uel pro duas praeterea *R* 10 societarentur R^a

abire, alios autem litterarum initiatos auspicio, quamquam necdum dicantur meruisse
sub signis, praecipimus, ut post tempus definitum quicumque ex iunioribus fuerit retentus, praeter eum vel duos tirones per singulos vel duas auri libras malo coactus fisco
2 nostro adnumeret. Qui vero causarias vel honestas indepti sunt missiones, ab invidia
et formidine desertionis amoveantur, etsi haec sunt tyrannico tempore consecuti, dummodo
3 eos eas meruisse vel peracto militi[*ae*] labore vel probata debilitate pateat. Si qui
etiam ex s[*er*]vorum numero militiae se sociarunt, quos dominis suis legitima iudicum reformavit auctoritas, sine metu legis ab his, quibus recte docentur redditi, tenebuntur.
DAT. VI KAL. MAI. MED(IOLANO) ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS.

R

2 pos *R* 6 eos eas] *scripsi*, eos (*om.* eas) *R* 7 nomerum *R*ᵃ

II, 18, 10 (400 Mai. 17).

IDEM AA. VINCENTIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O GALLIARVM. Protectores, qui ad inquisitionem vagorum per provincias diriguntur, nullas in retinendis fugitivis dumtaxat indigenis iniurias possessoribus parent, quia hoc illis tantum permittitur, ut desertores veteranorum filios ac vagos et eos, quos militiae origo consignat, ad dilectum iuniorum provocent. DAT. XVI KAL. IVN. MED(IOLANO) STILICHONE ET AVRELIANO VIRIS CLARISSIMIS CONSS.

R

1 glliarum *R*ᵃ 1/2 inquiinqsitionem *R*ᵃ 4 filios *bis R* 4/5 prouocet *R* 5 stli- | chone *R*ᵃ auriliano *R*

II, 18, 11 (403 Febr. 24).

IDEM AA. ET THEODOSIVS A. HADRIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Si qui desertores oberrare in provinciis fuerint conprehensi, eos et conprehendi protinus volumus et ad iudicem deduci, ut auditi, cum de crimine desertionis suae confessi fuerint, carceris custodiae deputentur: de quorum nominibus ad tuam sublimitatem subditis confessionibus
referatur, ut instructi magistri militum, quid de his fieri oporteat, pro
42 f. 1′ sui auctoritate constituant. || ⌜Sin vero⌝ inventi resis|tendum atque
armis obtinendum putaverint, tamquam rebelles in ipsis temeritatis
1 suae conatibus opprimantur: ita tamen, ut provinciarum iudices
sollicita cautione disquirant, ne sub falsarum tractoriarum nomine
desertionis suae crimen defendere moliantur, ⌜ne⌝ subpositis aut con-
2 mentis epistulis evadendi habeant facultatem. || In desertorum
quoque occultatores iuxta promulgatas leges severissime vindicetur.
DAT. VI KAL. MART. RAV(ENNA) THEODOSIO A. I ET RVMORIDO CONSS.

IVST.
|| ⌜Si desertores⌝
⌜nec⌝
|| *fin.*

R. — IVST. 12, 45, 2.

2 conpraehensi *R* conpraeh endi *R* 5 magistri . . . 6 auctori *om. R*ᵃ 7 obnitendum | *Fornerius* 10/11 conmentis] *R Iust.*, conmenticiis *Gothofredus* 12 occultator *R*

II, 18, 12 (403 Iul. 25).

IDEM AAA. HADRIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Si quis militem profugum desertoremque castrorum in praedio suo susceperit, nisi eum ipse prodiderit aut conprehensum severitati iudiciariae potestatis obtulerit, sciat, si in dissimulando convictus fuerit, fundum ipsum, in quo praedictus postea potuerit inveniri, fisci nostri viribus sociandum.
1 Quod si forte contigerit, ut inscio domino in eius praediis habitarit, fundo a nexu huius

1/2 desertorumque *R* 2 conprehensus *R* 3 potestati *R* 5 nexu] *Cuiacius*, nixu *R*

legis exuto actorem conscium severo supplicio damnandum esse censemus. Quam condicionem etiam circa actores domus nostrae volumus custodiri. DAT. VIII KAL. AVG. RAVENNA THEODOSIO A. I ET RVMORIDO CONSS.

R

1 exuto] *Cuiacius et m. rec. in R,* ex•i(?)o *R* danandum R^1 2 auctores *R*

VII, 18, 13 (403 Oct. 2).

IDEM AAA. HADRIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Desertores modis omnibus adtinendos esse censemus. Universi igitur provinciales sciant opprimendorum sibi desertorum facultatem esse permissam: quibus ne sit tarditas poenae solacio, velox ubicumque iubemus esse supplicium. Quod ad notitiam primatium urbium vicorum castellorumque deveniat, quo scire possint etiam occultatores eorum ad subeundam poenam, quae divi genitoris nostri est constituta legibus, adtineri. DAT. VI NON. OCT. THEODOSIO A. I ET RVMORIDO CONSS.

R

3 traditas *R*

VII, 18, 14 (403 Oct. 2).

q. 42 f. 2 | IDEM AAA. HADRIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Opprimendorum desertorum facultatem provincialibus iure permittimus: qui si resistere ausi fuerint, ⌜ velox ubicumque iubemus esse supplicium. Cuncti etenim adversus latrones publicos desertoresque militiae ius sibi sciant pro quiete communi exercendae publicae ultionis indultum: ||
1 hac tamen condicione servata, ut ab his iunioribus, qui proxima indictione praesenti tempore conferuntur, supplicio temperetur, quia per provinciales intra praescribtum legibus tempus ad ea signa, quibus destinati fuerant, redhibendi sunt, ne possessores redhibitionis damna
2 percellant propter eos, qui necdum paene auspicati militiam fugerunt. Sed ut in his patientiam tenemus, ita omnes, qui ultra memoratam indictionem et nostrae beneficia sanctionis castra et militiam deseruere, condemnationibus obnoxios esse praecipimus occultatoresque eorum ad subeundam poenam, quae divi genitoris nostri constituta est legibus, volumus retentari. DAT. VI NON. OCT. D. N. THEODOSIO A. I ET RVMORIDO VIRO CLARISSIMO CONSS.

⌜ in his IVST.

|| *fin.* IVST.

R. — IVST. 3, 27, 2.

5 ut] aut *R* 5/6 qui proximo tempore indictione praesenti offeruntur *malim* 6 quia] *Gothofredus,* qua *R* rouinciales R^a prescribtum *R* 7 ne possessores redhibitionis] nec possessores redhibentes *scr.* 8 paene] *Cuiacius,* poenae *R* 11 quae] que *R* 12 ui] u *Iust.*

VII, 18, 15 (406 Mart. 24).

IDEM AAA. LONGINIANO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Qui relictis militaribus castris se ad depraedationes vel latrocinium contulerint, severitatem ⌜publicam⌝ non evadant. DAT. VIIII KAL. APRIL. RAV(ENNA) ARCADIO A. VI ET PROBO V. C. CONSS.

⌜iudicis⌝ IVST.

R. — IVST. 12, 45, 3.

1 longiano *R Iust. (Ambros.),* longionario *Iust. (O)*

VII, 18, 16 (413 Iun. 12).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. GAISONI COMITI ET MAGISTRO MILITVM. ⌜Qui⌝ sine conmeatu aliquo annum in penatibus propriis

⌜si qui⌝ IVST.

2 sine] ne R^a

vel in quibuslibet locis desidiosa quiete transegerit, decem sequentibus postponatur; in quo vero biennium talis culpa deprehenditur,
2 f. 2v viginti sibi antepositos congemiscat; tertius autem annus | triginta praelatos iure deflebit, ita ut quartus exempto matriculae ⌜nulli⌝ veniam derelinquat. ET CETERA. DAT. PRID. ID. IVN. RAV(ENNA) POST CONSVLATVM HONORII VIIII ET THEODOSII V AA.

⌜nullam⌝ IVST.

R. — IVST. 12, 42, 3.

1 transigerit R 3 congemescat ertius R 4 defleuit R 5 prid.] rid. R^a 6 conss. | honorio R theodosio R aa.] augustis consulibus R

, 18, 17 (412 Febr. 29).

IDEM AA. CONSTANTIO MAGISTRO MILITVM. Omnes tribunos, qui per Africam vagorum et desertorum requirendorum sumpserunt officium, ne sub huiusmodi professione vastent provinciam, submoveri praecipimus. In futurum autem istud nequaquam vocabulum vel officium infaustum constituimus per Africam esse debere, ita ut, si quis ad condemnatam huius officii qualitatem praedae causa adspirare temptaverit, capitalis in eum severitas exeratur. DAT. PRIDIE KAL. MART. RAV(ENNA) HONORIO VIIII ET THEODOSIO V AA. CONSS.

R

3 istud] *Cuiacius (ed. 2),* itut R 5 praediae R

XVIIII. DE SATVRIANIS ET SVBAFRENSIBVS ET OCCVLTATORIBVS EORVM.

II, 19, 1 (399 Iul. 20).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. MESSALAE P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Saturianorum
, 42 f. 3 coniurationem armis sumus, ut oportuit, persecuti. | Sed aliquot ex eis inminentis poenae evitatione ad di[*ver*]sa semet latibula contulerunt, quorum occultatores huic severitati sciant se esse subdendos, ut hae possessiones, in quibus latebram conlocaverint, fisci nostri corporibus adgregentur, nisi protinus post edicti huius auctoritatem poenae ac legibus
1 fuerint restituti. Simili etiam se condicione retinendum esse cognoscat, si qui e Subafrensibus, qui in Saturianorum se coniurationem miscuerunt, quempiam praeviderit occultandum. Quisquis igitur huiusmodi hominem adversus salubris decreti auctoritatem existimaverit latebris subtrahendum, sciat sibi cum eo facinus esse commune, et si eiusmodi personae fuerint, quae multari rerum amissione non possint, proprii capitis luendum
2 esse supplicio. Nec hi sane poenae se exsortes futuros esse credant, qui deprehensos in quolibet rure tantorum scelerum machinatores silentio praetermiserint et non statim
3 sub publica testificatione, quibus in locis inventi fuerint, publicaverint. Id quoque observandum esse censemus, ut ad ea loca, quae a memoratis latronibus tenebantur, diligens dirigatur inspector, oblaturus primitus veteribus dominis, ut, si haec possidere desiderant, ne abductis maereant cultoribus, translatis aliunde familiis rura, quae huc usque infructuosa apud eosdem perditorum temeritas fecisse videbatur, exerceant, vel certe, si incon-

1 saturanorum R 2 aliquot ex eis] *scripsi,* aliquotiens R inmenendis R 3 di...|sas R siueritati R 4 hae] haeae R 6 retenendum R 7 praeuiderit] crediderit *Gothofredus* 9 commone R^a 11 supplicio] *Gothofredus,* supplicium R 12 rure] *Gothofredus,* iure R 13 sub publica] *Cuiacius,* sublica R 15 oblaturus] delaturus *malim* 16 ne] neue R mereant R aliunde] *Gothofredus,* abunde R 17 temeretas R^a

venientia existimaverint, salva tributorum praestatione ad idoneos possessores transferant.
DAT. XIII KAL. AVG. THEODORO VIRO CLARISSIMO CONS.

R

1 prastatione R^a, prestatione R^b 2 cons.] c̄s̄s *R*

q. 42 f. 3'

|XX. DE VETERANIS.

Iust 12, 46.

VII, 20, 1 (318 [324] Apr. 10).

IMP. CONSTANTINVS A. FLORIANO PRAES(IDI). Veteranis, qui ex die V nonarum Iuliarum, cum prima per Thraciam victoria universo orbi inluxit, et qui postea aput Nicomediam nostram missionem meruerunt, certa per edictum indulsimus, quae scribendi tabulis vel encauto et cerussa conscribere detur eis licentia. Edictum autem continens indulgentiam nostram ad devotionem tuam misimus, ut et tua dicatio et cuncti alii recognoscant, quid praestitimus memoratis. P(RO)P(OSITA) IIII ID. APRIL. LICINIO V ET CRISPO CAESARE CONSS.

R

1 ex *delendum* 2 traciam uicturia *R* urbi *R* 3 missione *R* scribendi] *fortasse* aereis *(cf. 11, 27, 1)*. 4 licentiam *R* 6 prestitimus *R* *immo data est a. 324* Crispo C. III et Constantino C. III conss.; *nam proelium apud Hadrianopolim commissum est die V non. Iul. a. 323 eodemque anno ad Hadrianopolim debellatum*

VII, 20, 2 (320 [?] Mart. 1).

IDEM A. cum introisset principia et salutatus esset a praefectis et tribunis et viris eminentissimis, adclamatum est: Auguste Constantine, ⌞dii te nobis servent⌟: vestra salus nostra salus: vere dicimus, iurati dicimus. Adunati veterani exclamaverunt: Constantine Aug̅, quo nos veteranos factos, si nullam indulgentiam habemus? Constantinus A. dixit: Magis magisque conveteranis meis beatitudinem augere debeo quam minuere. Victorinus veteranus dixit: muneribus et oneribus universis locis conveniri non sinamur. Constantinus A. dixit: Apertius indica; quae sunt maxime munera, quae vos contumaciter gravant? Universi veterani dixerunt: ipse perspicis scilicet. Constantinus A. dixit: iam nunc ⌞munificentia⌟ mea omnibus veteranis id esse concessum perspicuum sit, ne quis eorum ⌜ nullo munere civili neque in operi-
q. 42 f. 4 bus publicis conveniatur neque in nulla conlatione neque | a magistratibus neque vectigalibus. In quibuscumque nundinis interfuerint, nulla ⌜ proponenda dare debebunt. Publicani quoque, ut solent agentibus ⌞super conpellere, ab his⌟ veteranis amoveantur; quiete post labores suos perenniter per-
1 fruantur. Fisco nostro quoque eadem epistula interdiximus, ut nullum omnino ex his inquietaret, sed liceat eis

IVST.
⌞deus te n. servet⌟
⌞magnificentia⌟
⌜ in
⌜ ad venditionem
⌞superpellere ab isdem⌟

3 seruen *R* 8 uicturinus *R* 12 prspicis R^a 17 publicani] *Iust.*, publicanis *R* 19 post] postu *R* 21 eis] eius *R*

emere et vendere, ⸢ut integra beneficia eorum sub saeculi nostri otio et pace perfruantur⸢⸢et eorum senectus quiete pos[t]
2 labores perfruatur. Filios quoque eorum defendant decertationes, quae in patris persona fuerunt, quosque optamus florescere sollicitius, ne si contumaces secundum eosdem veteranos conprobari potuerint, decimentur his sententiis, cum praesidali officio adiungentur. Probabilius iussionem meam curabunt ergo stationarii milites cuiusque loci cohortis, et parentes eorum desperationem, et ad sanctimoniam conspectus mei sine ulla deliberatione remittere, ut sint salvi, cum senuas consecuntur poenas indulgentiae. DAT. KAL. MART. IN CIVITATE VELOVOCORVM CONSTANTINO AVG. VI ET CONSTANTINO CAES. CONSS.

⸢optimis negotiis pecuniam tractare et mercimonia agitare
⸢⸢sed etiam nullo munere civili, id est corporali sive personali, vel de portorio onere eos adfici concedimus *fin.*

R. — IVST. 12, 46, 1.

1 uindere *R* 2 perfruantur] *R Iust., scr.* perdurent *similiave* 3 *corrupta quae sequuntur adhuc medicos quidem neque tamen medicinam invenerunt; ego talia temptavi, Aesculapium ludens:* filios quoque eorum defendant [certationes] quae in patris persona [iuverunt: quos] optamus florescere sollicitius, ne, si contumaces secundum eosdem veteranos comprobari potuerint, decimentur [nostris] sententiis, cum [a] praesidali officio [adducentur] probabili [ei]us [studio] iussion[e] me[a]. curabunt ergo stationarii milites cuiusque loci cohortis [ad] parent[um] eorum desperationem [peccantes] ad sanctimoniam conspectus mei s. u. d. remittere, ut sint salvi, cum [consonas *(sic Gothofredus)* parentes] conse[qu]antur poenas indulgentiae 11 constantino caes.] constantio caes. *R; cum sequatur constitutio a. 325, intellegitur sine dubio a. 320, sed civitas Bellovacorum, quae videtur significari, ab eo anno abhorret, cum post a. 316 Constantinus in Gallia non videatur fuisse.*

VII, 20, 3 (320 Oct. 13).

IDEM A. AD VNIVERSOS VETERANOS. Veterani iuxta nostrum praeceptum vacantes terras accipiant easque perpetuo habeant immunes, et ad emenda ruri necessaria pecuniae in nummo viginti quinque milia follium consequantur, boum quoque par et frugum promiscuarum modios centum. Qui autem negotii gerendi habuerit voluntatem, huic centum follium summam inmunem habere permittimus. Praeter hos ergo, qui vel domi-
q. 42 f. 4' cillis | vel negotiis detinentur, omnes, qui vacatis et nullum negotium geritis, ne inopia laboretis, ad hoc remedium debetis concurrere. DAT. III ID. OCT. CONSTANTINOP(OLI) CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO CAES. CONSS.

R

1 praecceptum *R* 2 et] *Cuiacius,* e *R* 3 nummu *R*[a] milia] militia *R* 4 uoluptatem *R* 6 uacatis] *fortasse scr.* agro uacatis 7 debitis *R* constantinopoli *delendum* 8 constantio caes *R*

VII, 20, 4 (325 Iun. 17).

IDEM A. AD MAXIMVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Comitatenses et ripenses milites atque protectores suum caput, patris ac matris et uxoris, si tamen eos superstites habeant, omnes excusent, si censibus inditi habeantur. Quod si aliquam ex his personis non habuerint vel nullam habuerint, tantum pro suo debent peculio excusare, quantum pro iisdem, si non deessent, excusare potuissent, ita tamen, ut non pactione cum alteris facta simulato
1 dominio rem alienam excusent, sed vere proprias facultates. [Veteranos autem post emeritae [missionis epistulas tam suum quam uxoris caput excusare sancimus aut, si honestam mis[sionem meruerint, suum caput tantummodo excusare ceteros.] Omnes veteranos de quo-
2 cumque exercitu una cum uxore sua unius capitis frui excusatione praecipimus. Ripen-

1 pu] *cum neque subscriptio neque argumentum constitutionis praefecto urbi conveniat, item in altera huic simili 12, 1, 10 magistratus deficiat, in tertia 15, 12, 1 et ipsa simili Maximus appelletur* ppo, *probabile est omnes datas esse, ut recte legitur 12, 1, 12, hoc anno ad vicarium Orientis* 2 suum] *malim* praeter suum patres ac tris et *R* 4 uell nullam *R*[a] hisdem *R* 6 rem] rum *R*[a] emeritae] *Cuiacius,* temeritate *R* veteranos autem .... 8 ceteros *comma est insiticium pugnans cum iis quae sequuntur* 7 suum] suo *R* capud *R* aut] at *Cuiacius*

sis autem veteranus, qui ex priore lege post viginti quattuor stipendia honesta missione impetrata unius excusatione capitis fruebatur, etiam si viginti stipendiis conpletis honestam missionem meruerit, ad exemplum comitatensium militum unum caput excuset. [Intra viginti etiam stipendia dimissus, quoniam inbecilli et debiles censibus non dedi-
3 [cantur, eodem beneficio utatur.] Alares autem et cohortales dum militant, propria capita excusent, veteranis quoque eadem excusationis solacia habituris. Qui quocumque
q. 42 f. 5 tempore in quibuscumque partibus meruerint missionem, si ex comi|tatensi militia senectutis vel debilitatis causa dimissi fuerint, indiscreto stipendiorum numero duo capita excusaturis, id est suum adque uxoris; et ripensibus indiscrete idem privilegium habituris, si se ob belli vulnera dimissos probaverint: ita ut, si quis eorum post quindecim stipendia intra viginti et quattuor annos ex militia decesserit, sui tantum capitis excusatione fruatur; uxorem enim ripensis, si militia decesserit post viginti et quattuor annos, excusari oportet. P(RO)P(OSITA) XV KAL. IVL. ANTIOCHIAE PAVLINO ET IVLIANO CONSS.

R

1 ueteranos *R* 2 impetra *R* conpetis *R*[a] 3 capud *R* 4 intra . . . 5 utatur *item videntur spuria* inuecilli *R* 5 utantur *R* halares *R* propri *R* 8 adimissi *R*[b], admisse *R*[a] stipendiorum] *Gothofredus*, dispendiorum *R* 9 uxores *R*[a] et] *sic R, non R*[b] indiscretae *R* 10 dimissus *R* 12 *post* decesserit *verba* 11/12 sui tantum capitis excusatione *iterantur in R* 13 pp] *immo* data; *certe hoc anno Constantinus fuit in Oriente.* anthiociae *R*

VII, 20, 5 (328 [?] Dec. 29).

IDEM A. MAXIMO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Providendum est, ne veterani protectoria dignitate cumulati aut qui honores varios pro meritis suis consecuti sunt, incongruis pulsentur iniuriis, cum, si quis in hoc crimine fuerit deprehensus, rectores provinciarum ⸢ conveniat ad tuum iudicium referre atque ad tuum officium praedictos dirigere, ut factum pro sui qualitate possit facillime coherceri. DAT. IIII KAL. IAN. TREVIRIS IANVARINO ET IVSTO CONSS.

IVST.
⸢ pro iurisdictione sua examinantes factum pro sui qualitate eos coerceant *fin.*

R. — IVST. 12, 46, 2.

1 ā] āā *R* ppo] *Iust., om. R* ne] *Iust.,* de *R* 2 qui *om. Iust.* 7 triueros *R.* — *Eo anno Constantinus vix constitit Treveris*

VII, 20, 6 (342 [?] Iun. 24).

IMP. CONSTANTIVS A. AD HELPIDIVM CONSVL(AREM) PANNONIAE. Privilegia concessa veteranis, qui stipendia iusta meruerunt, prout se quisque in officiis conpetentibus militasse declaret, omnia conserventur, corporalium seu personalium munerum vacatione eisdem tribuenda. DAT. VIII KAL. IVL. SIRMIO CONSTANTIO A. VII ET CONSTANT. A. II CONSS.

R

3 personaliumumunerum *R*[a] 4 *consules corrupti; fortasse scr.* Constantio A. III et Constante A. II, *id est a. 342; sequitur constitutio a. 352.*

VII, 20, 7 (353 [?] Aug. 11).

IDEM A. EVAGRIO P(RAEFECTO) V(RBI). Quosdam veteranos hoc nomine indignos latrocinia perpetrare conperimus, ideoque praecipimus, ut veterani, quibus bona mens est, | aut
q. 42 f. 5' arva versent aut certe in optimis negotiis pecuniam tractent

IVST.
Veterani, qui ex neglegentia vitae neque rus colunt

1 idem (*id est* imp. Constantinus) *Iust.* pu] *R contra laterculum praefectorum,* pp *Iust.* (*O*) *recte fortasse collato rescripto a. 354 Sept. 22 (Iust. 2, 19, 11)* 4 uersint *R*

et mercimonia agitent. Qui vero neque rus colunt neque utilem vitam conmerciis exhibent, mox in ipsos capitaliter exsurgendum. Exui enim omnibus privilegiis debent, per quos publica quies perturbatur, ita ut, si levissimum aliquid deliquerint, omnibus subiciantur poenis. DAT. III ID. AVG. CONSTANTIO A. VI ET CONSTANTE II CONSS.

neque aliquid honestum peragunt, sed latrociniis sese dederunt, omnibus veteranorum privilegiis exuti poenis competentibus a provinciarum rectoribus subiciantur.

R. — IVST. 12, 46, 3.

4 quies] quiex *R* 5 delinquerit *R*

VII, 20, 8 (364 Nov. 17).

IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD VNIVERSOS PROVINCIALES. Omnibus benemeritis veteranis quam volunt patriam damus et inmunitatem perpetuam pollicemur. Habeant ex vacantibus sive ex diversis, ubi elegerint, agros et ea lege habeant, ut sibi soli eorundem fructus cessuros esse cognoscant; nullum ex his agris stipendium, nullam annuam praestationem postulabimus: amplius addentes, ut etiam ad culturam eorundem agrorum et animalia et semina praebeamus, ita ut is, qui ex protectore dimissus erit, duo boum paria et centum modios utriusque frugis consequatur, alii vero, qui honestas missiones sive causarias consequuntur, singula paria boum et quinquaginta modios utriusque frugis accipiant. Super quibus praebendis ad conpetentes iudices scribta congrua destinata sunt. Si quos etiam veterani servulos familiasve ad agrum duxerint, inmunes perpetuo possideant. DAT. XV KAL. DEC. ROM(AE) DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

R

1 uniuersor *R* 3 uagantibus *R* ea] *Beck,* a *R* solis *Haenel* 5 prestationem postulauimus *R* 6 his *R* protectore] *Cuiacius,* pro|tore *R* 7 pari *R*[a] 10 seruulus *R* 11 dat.] *scr.* pp.

VII, 20, 9 (366 Dec. 6).

IMPPP. VALENTINIANVS, VALENS ET GRATIANVS AAA. AD DAGALAIFVM MAGISTRVM MILITVM. Remotis iniuriis iussimus veteranis nostris vel adgnatis licere emere vendere negotiari:
. 42 f. 6 quos secundum veterem consuetu|dinem parentum nostrorum ab omni munere universisque reditibus auri argentique, sed et portorii indemnes esse oportet. DAT. VIII ID. DEC. VERONAE GRATIANO NOB. P. ET DAGALAIFO CONSS.

R

2 emere] et mere *R* 3 consietudinem *R* 4 porturii *R* 4/5 ueronae] *locus prope Remos quaerendus ignotus est et fortasse corruptus;* uiroduni *Reinesius* 5 dalagaifo *R*

VII, 20, 10 (369 Dec. 23).

IDEM AAA. AD PROBVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Si quis praepositus fuerit aut fabricae aut classi aut laetis, identidem si praepositus Rom(anae) legionis vel cohortis gesserit tribunatum, aut quicumque his administrationibus, ad quas nonnisi cum certis fideiussoribus singuli quique veniunt, fortasse praefuerit, qui non vel intra palatium congruo labore meruisse vel armatam invenitur sudasse militiam, his privilegiis careat quae militaribus palatinisque tribuuntur. DAT. X KAL. IAN. TREVIRIS VALENTINIANO NOBILISSIMO PVERO ET VICTORE CONSS.

R

2 legionis] *Gothofredus,* largitionum *R* 5 que *R* 6 triueris *R*

VII, 20, 11 (373 [365 vel 368] Ian. 17).

IDEM AAA. AD IOVINVM MAGISTRVM MILITVM. Conmoneat tua sinceritas hac sanctione veteranos, ut loca absentium squalida et situ dissimulationis horrentia, de solida fructuum indemnitate securi, quantum vires uniuscuiusque patientur, exerceant. Namque decernimus, ut his, qui soli relicti terras sulcaverint, sine molestia praeiudicioque dominorum proventuum emolumenta quaerantur nihilque illis, qui messium tempus adsolent aucupari, agratici nomine deferatur. DAT. XVI KAL. FEB. VALENTINIANO ET VALENTE AA. IIII CONSS.

R

2 solida] *Cuiacius*, solidas *R* 5 prouentuum] *Gothofredus*, prouectuum *R* 6 *Iovinus magisterium cum deposuerit a. 369 (Ammianus 28, 3, 9) reliquae quoque constitutiones ad eum datae a. sint 365 et 367, haec referenda erit ad a. 365 vel 368.*

VII, 20, 12 (400 Ian. 30).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. STILICHONI MAGISTRO VTRIVSQVE MIL(ITIAE). Plerique testimonialibus fraude quaesitis fiunt veterani, qui milites non fuerint, nonnulli inter
q. 42 f. 6' exordia militiae in ipso aetatis flore discedunt. Quisquis igitur laetus Alamannus | Sarmata vagus vel filius veterani aut cuiuslibet corporis dilectui obnoxius et florentissimis legionibus inserendus testimoniales ex protectoribus vel cuiuslibet dignitatis obtinuit vel eas, quae nonnumquam comitum auctoritate praestantur, ne delitiscat, tirociniis
1 castrensibus inbuatur. Si quis praeterea vel prima stipendia vel nondum, ut oportebat, inpleta missionis colore deseruit, nihil impetrata valeant, nisi forte quempiam aut defessae aetatis aut corporis aegritudo aut gloriosorum vulnerum cicatrices causaria vel honesta missione defendunt, dummodo hos ista non adiuvent, qui aetate solida et integro
2 corpore haec occuparunt. Et quoniam plurimos vel ante militiam vel post inchoatam vel peractam latere obiectu piae religionis agnovimus, dum se quidam vocabulo clericorum et infaustis defunctorum obsequiis occupatos non tam observatione cultus quam otii et socordiae amore defendunt, nulli omnino tali excusari obiectione permittimus, nisi qui aut fractus senio aut membris debilis aut parvitate deformis indignus consortio viro-
3 rum fortium repperitur. Illius quoque sanctionis oportet admoneri, ut, si quis decurionum primipilariorum collegiatorum civilium apparitionum vel aliorum necessitatibus inretitus militiae sacramenta durasset, defendi castrensium stipendiorum excusatione non possit. DAT. III KAL. FEB. MED(IOLANO) STILICHONE ET AVRELIANO VIRIS CLARISSIMIS CONSS.

R

2 fiunt *R* 3 ipsa *R* laetus] *Gothofredus*, luctus *R* 4 dilectui] *Beck*, dilectus *R* florentissimis] *Gothofredus*, florentissimus *R* 5 testimoniales] *scripsi*, testimonialem *R* 6 prestantur *R* 7 portebat *R*ᵃ 8/9 defessae] *Cuiacius*, defensae *R* 10 adiubent *R* 11 inquoatam *R* 12 uel peractam] nec peractam *Gothofredus* vocabulo] *Gothofredus*, vocabula *R* 14 nisi] insi *R*ᵃ 15 fractus] *Cuiacius*, fructus *R* indignos *R* 19 stilichone *R*ᵃ auriliano *R*

VII, 20, 13 (409 [407] Mart. 22).

IMPP. HONORIVS ET THEODOSIVS AA. STILICHONI COMITI ET MAGISTRO VTRIVSQVE MILITIAE.
q. 42 f. 7 Oportet inter eos, qui ambitu ac suffragiis ad tribunatus praepo|siturasque perveniunt, et eos, qui labore periculis atque ordine militiae decurso huiusmodi dignitates acceperint, esse discretionem. Quare inmunes eos haberi decernimus, qui militiae praerogativa, ut dignum est, ad tribunatum praeposituramve perveniunt. Conmonendi autem sunt comites et duces militum, ut et ipsi eos relevatos esse cognoscant neque aliquid hoc nomine ab his flagitandum. De quibus ad omnes militares iudices paria scribta dreximus. DAT. XI KAL. APRIL. ROM(A) HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS.

R

2 tribunatos *R* 4 haber *R*ᵃ 5 dicnum *R* praepositura superueniunt *R* 6 et] ut *R*, aut *Cuiacius* releuatos] *Gothofredus*, rauelatos *(sic) R* 8 *scr.* Honorio VII et Theodosio II *ad* 7, 13, 18; *Stilicho interfectus est a. 408 neque a. 409 Romae Honorius fuit*

XXI. DE TESTIMONIALI EX TRIBVNIS ET PROTECTORIBVS.

21, 1 (313 [352—354] Aug. 10).

IMP. CONSTANTINVS A. AD RVFINVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Ferri non potest in titulos militaris laudis inrepere eos, qui nec aciem viderint nec signa perspexerint nec arma tractaverint. Ideoque si qui ex protectoribus vel ex praepositis vel ex tribunis epistulas reportaverint, non habeant privilegium, quod merentur qui ordine militiae sub armorum
f. 7' labore decurso ad hunc honorem pervenerint. | P(RO)P(OSITA) IIII ID. AVG. SIRMIO CONSTANTINO A. III ET LICINIO III CONSS. (?)

R

1 rufinus *R*ᵃ 1/2 titulos] *Gothofredus*, titulo *R* 2 inripere *R* 4 ordinem *R* 5/6 *de* | *subscriptione vide ad 2, 9, 1*

, 21, 2 (353 Mai. 1).

IMP. CONSTANTIVS A. AD P(RAEFECTOS) P(RAETORI)O. POST ALIA: Si quis de paganis vel decurionibus ambierit ad honores protectoriae dignitatis, nec tempus nec stipendia ei post hanc legem conputanda sunt. Hoc et circa eos, qui ad praeposituras ambitu pervenerint, custodiri praecipimus. ET CETERA. DAT. KAL. MAI. CONSTANTIO A. VI ET CONSTANTE II CONSS.

R

2 dignitates *R* 3 conpotanda *R* ambitu] mbitu *R* 4 cete *R* mai.] matt. *R*. — | *Propter diem vide ad 6, 27, 1*

, 21, 3 (396 Apr. 18).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. FLORENTINO P(RAEFECTO) V(RBI). Quicumque ex protectoribus aut domesticis honorarias missiones meruerint, sub hac norma penes eos dignitas maneat, ut neque municeps curiam neque collegiatus obsequium propriae urbis effugiat neque negotiator a pensionis aurariae instituta summa militiae suffragio subtrahatur neque ab ullo postremo officio militia vel corpore talis se impetrati quisquam obiectione defendat, sed manente norma solvat omnia, quae ab illo vel condicione nascendi
1 vel iure proprii postulantur officii. De liberis etiam eorum censemus, ne de his editi
2 originis munus per privilegia emendicatae dignitatis effugiant. Quae quidem omnia officere illis aliquando non patimur, quos emeritos felicibus castris vel honesta interdum adversae valetudinis missio vel vulnerum laudabilis excusatio vel emensum sub signis tempus absolvit. DAT. XIIII KAL. MAI. MED(IOLANO) ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS.

R

2 paenes *R* 3 municeps] *Reinesius*, municipis *R* proprie *R*ᵃ 4 effugiant *R* 7 editi] | *Gothofredus*, edicti *R*

21, 4 (408 Nov. 22).

IMPP. HONORIVS ET THEOD(OSIVS) AA. THEODORO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Eos, qui testimoniales non suo merito, sed eorum contemplatione sunt adepti qui pro his nostram clementiam sunt precati, par severitas persequatur. Eos tamen esse in urbe sacratissima non vetamus, qui posuerunt illic larem adque domicilium. DAT. X KAL. DEC. RAV(ENNA) BASSO ET FILIPPO CONSS.

R

1 ppo] $\overline{pp}$ *R* 3 praecati *R* 4 posuenerunt *R*

q. 42 f. 8

|XXII, DE FILIIS MILITARIVM APPARITORVM ET VETERA[*NORVM*].

Iust. 12, 47 de filiis officialium militarium qui in bello moriuntur.

VII, 22, 1 (319 Febr. 16).

IMP. CONSTANTINVS A. AD OCTAVIANVM. Veteranorum liberos aptos militiae, quorum quidam ut desides recusant militarium munerum functionem, quidam adeo ignavi sunt, ut cum dispendio corporis militiae velint necessitatem evadere, iubemus, si ad militiam inutiles resectis digitis iudicentur, curialibus sine aliqua ambiguitate muneribus atque obsequiis adgregari. DAT. XIIII KAL. MART. SIRMIO, ACC(EPTA) VII ID. APRIL. REGIO CONSTANTINO A. V ET LICINIO C. CONSS.

R

1 octauianum] *Gothofredus*, optauianum *R*: *correctorem Lucaniae et Brittiorum*

VII, 22, 2 (326 Iul. [Mart.?] 30).

IDEM A. AD SEVERVM. Veteranorum filios propter privilegia parentibus eorum indulta vacare non patimur, sed programmate per omnes civitates proposito diligenter quaesitos ad alterutrum conpelli iubemus, ut aut decurionatus muneribus obtemperent aut militent, observaturo devotionis tuae officio, ut qui probantur ab annis viginti usque ad viginti
1 et quinque annos aetatem agant. Si autem veteranorum filii, qui equestrem militiam toleraverunt, inter equites probari voluerint, habeant facultatem, ita ut cum singulis
2 equis idoneis praedicto adgregentur obsequio. Quod si quis duos equos habeat vel unum idoneum et servum unum, cum circitoria militet dignitate et binas annonas ac-
3 cipiat, qui gradus praebetur aliis post laborem. Singularum autem civitatum decurionibus intimetur, ut veteranorum filios, qui praedictae aetatis sunt, si militare noluerint vel minus inveniantur idonei, ad curialia vocare non morentur obsequia, si tamen patri-
q. 42 f. 8' 4 moniis | idonei esse noscuntur. Ex his autem, qui militare voluerint, si qui minus apti sunt equestri militiae id efficiente calamitate membrorum et legionariae congrui esse noscuntur, deducendi ad nos protectori qui ob hoc missus est consignentur. DAT. III KAL. AVG. AQVILEIA CONSTANTINO A. VII ET CONSTANTIO CAES. CONSS.

R

1 Severum] *scilicet praefectum urbi* 2 programmatae *R* 13 id efficiente] *Gothofredus*, deficiente *R* congrui esse] *Gothofredus*, congruisse *R* 15 *Severus cum urbi praefuerit 325 Ian. 4 — 326 Nov. 12, dies 326 Iul. 30 cum laterculo convenit; sed cum Constantinum constet mense Iulio Romae fuisse, recte opinor Gothofredus pro Iulio mense substituit Martium coniungens hanc subscriptionem cum altera 9,8,1.*

VII, 22, 3 (331 Aug. 4).

IDEM A. AD EVAGRIVM. Ii, qui ex officialibus quorumcumque officiorum geniti sunt, sive eorundem parentes adhuc sacramento tenentur sive iam dimissi erunt, in parentum ⌜locum procedant⌝. DAT. PRID. NON. AVG. BASSO ET ABLAVIO CONSS. | ⌜militiam vocentur⌝ IVST.

R. — IVST. 12, 47, 1.

1 Euagrium] *scilicet* ppo *(cf. 12, 1, 20)* hii *R* quorumcumque] *Iust.*, quorumque *R* | 3 non.] id. 12, 1, 20

22, 4 (332 [343] Apr. 11).

IDEM A. AD LEONTIVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Iam dudum sanximus, ut veteranorum filii, qui post sedecim annos militiae munus subire non possunt vel armis gerendis habiles non extiterint, curiis mancipentur. DAT. III ID. APRIL. PACATIANO ET HILARIANO CONSS.

R. — GEMINA(?) 12, 1, 35.

1 sancximus *R* 3 extiterit *R.* — *Subscriptio videtur emendanda esse ad 12, 1, 35*

22, 5 (333 Nov. 13).

IDEM A. ABLAVIO P(RAEFECTO) P(RAETORIO). Veteranorum filii vel eorum, qui praepositi vel protectores fuerunt, vel ceterorum, qui quemlibet gradum militiae tenuerunt, si invalidi et inbecilli sint, curiis adgregentur, ita ut re familiari gaudentes et inaptos militiae curiarum societati coniungas. Quod etiam nos fecimus sub conspectu nostro his, quos deliciosis nutrimentis enervatos esse perspeximus. Qui igitur ex his patresfamilias sunt et idonei functionibus publicis, eligantur ad augendum curialium numerum, singularum civitatum ordinibus commonendis, ut quos norunt idoneos nominare non dubitent praeter eos, quos vigor et fortitudo defendendae rei publicae idoneos facit. Nam et duces singulorum limitum convenimus, ne deinceps veterani filius inutilis sacramento cingatur. Eos etiam, qui iam probati sunt, diligenter inspiciant, ut qui minus idonei
f. 1 | repperiuntur sacramento soluti ad gravitatem tuam mittantur. DAT. ET P(RO)P(OSITA) ID. NOV. DALMATIO ET ZENOFILO [*CONSS.*].

R

1 uel] el *R*ᵃ 2 gradu *R* 3 rei *R* 5 patrisfamilias *R* 6 idoneis *R* 7 commonendis] *Gothofredus*, commouendis *R* 8 defendende *R* 9 sungulorum *R*ᵃ conuenimus] *expectes* commonuimus 12 nou.] aug. nou. *R*ᵃ

22, 6 (349 Febr. 2).

IMP. CONSTANTIVS A. ANTONIO DVCI MESOPOTAMIAE. POST ALIA: Observetur, ne veteranorum seu militum filii officiis praesidalibus adgregentur. DAT. IIII NON. FEB. LIMENIO ET CATVLLINO CONSS.

R

2 fili *R*ᵃ liminio *R* 3 catulino *R*

22, 7 (365? 368? 370? 373? Apr. 13).

IMPP. VALENTINIANVS ET VALENS AA. AD PETRONIVM PATRICIVM. Quicumque castrensi stirpe progeniti diversorum se nexibus officiorum tradiderunt, manu iniecta retrahantur sciantque veterani, quibus quies post arma concessa est, liberos suos, quos militaribus aptos ministeriis insitum robur ostendat, offerendos esse militiae. Nam si quis militaris prosapiae degeneri mente officiorum se consortiis adgregavit, ita ut fractis viribus grandaevam praeferat senectutem aut debilitatis obtentu bellico operi inconveniens iudicetur, eundem ignaviae latebris vel sera indagatione protractum curiarum functionibus placuit mancipari. P(RO)P(OSITA) BERYTI IDIB. APRIL. VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

R. — GEMINA 7, 22, 9 (?). 12, 1, 83 (?)

1 et *om. R*ᵃ Petronium patr.] *mag. incertus (cf. Ammianus 26, 6, 7)* 3 uerani *R* quies] quiet *R* 4 offerrendos *R*ᵃ qui 12, 1, 83 5 degeneri (degenere *R*ᵃ) mente *om.* 12, 1, 83 officiorum se consortiis] se officio cohortis 12, 1, 83 adgregarit 12, 1, 83 ita ut fractis] et si infractis 12, 1, 83 5/6 grandeuam proferat *R* 6 inconu. op. 12, 1, 83 7 eundem *om.* 12, 1, 83 indagatione] 12, 1, 83, indagatio *R* protractum] retractum 12, 1, 83 7/8 placuit mancipari] mancipetur 12, 1, 83 8 byriti *R*

VII, 22, 8 (372 Febr. 15).

IMPP. VALENTINIANVS, VALENS ET GRATIANVS AAA. AD PROBVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Filios veteranorum, qui armatae militia[e] paruissent, si in officiis publicis vel ministerio chartularum atque observatione rationum inveniuntur, sciat tua sinceritas esse revocandos. Etenim hi, quibus vel corporis robur vel statura defuerit, qui comitatensi digni possint esse militia, ripensi poterunt copulari. P(RO)P(OSITA) ROM(AE) XV KAL. MART. MODESTO ET ARINTHEO CONSS.

R

4 qui] *fortasse* ut cumitatensi *R*ᵃ 5 poterunt] *Gothofredus*, potuerunt *R*

VII, 22, 9 (380 Mai. 14).

IMPPP. GRATIANVS, VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. Quicumque castrensi stirpe
q. 43 f. 1' progenitos diversis se officiis | indiderunt, etiam manu iniecta retrahantur, sciantque veterani liberos suos, quos militaribus aptos muniis insitum robur ostendat, aut offerendos esse militiae aut obnoxios nostrae legis laqueis iam futuros. SCRIPTA PETRO CONSVLARI PHOENICES DAMASCO PRIDIE ID. MAI. GRATIANO A. V ET THEODOSIO A. I CONSS.

R. — GEMINA 7, 22, 7 (?). 12, 1, 83 (?)

2 progeniti *malim* 3 quos *om*. *R* 4 nostra *R* 5 phoenicis *R* damusco *R*: *immo* damascum | 5/6 *propter subscriptionem vide ad 12, 1, 83*

VII, 22, 10 (380 Iul. 8).

IDEM AAA. AD FELICEM COM(ITEM) OR(IENTIS). Non solum in diversis officiis militantes, sed etiam vacantes rebus propriis veteranorum ac militum filios armatae militiae volumus sociari. Nulla igitur sit excusationis occasio. DAT. VIII ID. IVL. THESSAL(ONICA) GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS.

R

3 thessall. *R*ᵃ

VII, 22, 11 (380 Sept. 8).

IDEM AAA. HAVE, NEOTERI, K(ARISSIME) N(OBIS). Si filii primipilarium reperti fuerint, qui ingressi legitimos annos nullis stipendiis fulciuntur, sed anno proximo, quo ad curiam fuerint lacessiti, semet militiae manciparint, ad curiam teneantur, ita ut ne officii quidem, cum transacto anno esse coeperint curiales, praepostera audiatur circa eius personam ac
1 sera petitio. Quod si in eadem domo duo filii erunt et latum adeo felixque patrimonium, quod possit duplicium necessitatum suscipere functiones, unum oportebit militiae, unum curiae vindicari. Quod servandum pari norma erit, si tres aut quattuor liberi vel etiam plures numero familiam eiusdem stirpis ornaverint, ut etiam ex numerosis fratribus unus ad curiam devocetur. DAT. VI ID. SEPT. SIRMIO GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS.

R

1 habe *R* neoteri] *scilicet praefectus praetorio* 4 curiales] *R*ᵃ, curialis *R*ᵇ propostera *R*

VII, 22, 12 (398 Sept. 26).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. STILICHONI COM(ITI) ET MAGISTRO VTRIVSQVE MILITIAE.
q. 43 f. 2 Quoniam filii veteranorum ad diversa officia se contulerunt, hac sanctione | praecipimus,

2 hanc *R*

ut ab his, qui nunc sunt in officiis occupati, nulli iuniores repetantur, ac deinceps post hoc edictum aditum veteranorum filiis militandi per civilia officia esse praeclusum. DAT. VI KAL. OCT. MED(IOLANO) HONORIO A. IIII ET EVTYCHIANO CONSS.

B

1 ac] at *Gothofredus*

XXIII. DE OBLATIONE EQVORVM.

[, 23, 1 (369 Iun. 6).

IMPPP. VALENTINIANVS, VALENS ET GRATIANVS AAA. AD PROBVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Quicumque honorariis codicillis habetur ex comite, tres protinus equos, qui digni sunt conprobari, curet offerre, quicumque autem eodem ex praeside factus indulto, duos pari devotione mox tradat. Ita enim promptius instruitur usus armorum. Quod munus in posterum ea lege novetur, ut quinto quoque anno, hoc est magis aliquando quam saepe, similis recurrat exactio. DAT. VIII ID. IVN. SIRMIO VALENTINIANO NOBILISSIMO PVERO ET VICTORE CONSS.

B

4 proptius *B*ᵃ 6 recurret *B* dat.] *immo* pp. *et hic et in altera* (13, 3, 7) *data hoc anno* XIIII k. Febr. Sirmio; *nam eo tempore Valentinianus fuit ad Rhenum. Habemus item legem aliam* (12, 6, 15) *ad eundem Probum hoc anno datam* pp. VII id. Ian. Savariae.

|XXIIII. DE OBLATIONE VOTORVM.

1.43 f. 2ʳ

Iust. 12, 48.

'II, 24, 1 (395 Mart. 5).

IMPP. ARCADIVS ET HONORIVS AA. BASILIO P(RAEFECTO) V(RBI). Quando votis communibus felix annus aperitur, in una libra auri ⌜solidi septuaginta | ⌜et solidis obryziacis⌝ IVST. duo obryziaci⌝ principibus offerendi devotionem animo libenti suscipimus statuentes, ut deinceps sequentibus annis uniuscuiusque sedulitas principibus suis talia ingerant semper et deferant. DAT. III NON. MART. MED(IOLANO) OLYBRIO ET PROBINO CONSS.

B. — IVST. 12, 48, 1.

2 *requiri videtur* in una libra auri principibus offerendi solidos septuaginta duos obryziacos | 4 annis] *fortasse scr.* anni